

Dáma s kameliemi

ALEXANDRE DUMAS ml.

DÁMA S KAMELIEMI

ALEXANDRE DUMAS ML.

eknizky

Dáma s kameliemi by eknizky.sk is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License, except where otherwise noted.

Obsah

Osoby ix

Jednání první.

Výstup 1. 3

Nannine při práci. Varville u krbu. Později Nichette.

Výstup 2. 7

Marguerite, Varville. Nannine.

Výstup 3. 11

Olympie. Saint Gaudens. Nannine. Předěšlí.

Výstup 4. 13

Gaston. Armand. Prudence. Sluha. Předěšlí.

Výstup 5. 19

Armand. Marguerite.

Jednání druhé.

Výstup 1. 27

Marguerite. Nannine. Prudence.

Výstup 2. 29

Armand. Marguerite. Prudence.

Výstup 3.	33
<i>Nannine. Hrabě Giray. Marguerite.</i>	
Výstup 4.	39
<i>Prudence. Nannine. Potom sluha. Později Marguerite.</i>	
Výstup 5.	43
<i>Armand. Marguerite. Prudence.</i>	

Jednání třetí.

Výstup 1.	49
<i>Nannine s tácem na čaj. Prudence. Potom Armund.</i>	
Výstup 2.	51
<i>Marguerite. Nichette. Prudence. Armand.</i>	
Výstup 3.	55
<i>Duval. Marguerite. Později Nannine.</i>	
Výstup 4.	63
<i>Prudence. Marguerite. Později Armand.</i>	
Výstup 5.	67
<i>Armand. Nannine. Později posel. Ku konci Duval.</i>	

Jednání čtvrté.

Výstup 1.	71
<i>Gaston. Arthur. Doktor. Prudence. Anau. Saint Gaudens. Olympie. Hosté. Později Armand.</i>	
Výstup 2.	75
<i>Gustav. Předešlí. Později Marguerite a Varville.</i>	
Výstup 3.	81
<i>Armand. Marguerite. Později Varville a ostatní.</i>	

Jednání páté.

Výstup 1.	87
<i>Marguerite spí. Gaston. Později Nannine.</i>	
Výstup 2.	91
<i>Doktor. Marguerite. Nannine.</i>	
Výstup 3.	93
<i>Prudence. Marguerite. Nannine.</i>	
Výstup 4.	97
<i>Armand vstoupí levou stranou. Marguerite. Nannine.</i>	
Výstup 5.	101
<i>Naninne. Nichette a Gustav. Marguerite. Armand. Potom Gaston.</i>	

Osoby

Armand Duval.

Duval, jeho otec.

Gastou Rieux.

Saint Gaudens.

Gustave, advokát.

Hrabě de **Giray**.

Baron **Varville**.

Marguerite Gauthier.

Nichette, šperkárky.

Prudence, šperkárky.

Olympie, přítel Margueritini.

Arthur, přítel Margueritini.

Anaïs, přítel Margueritini.

Nauniue, komorná.

Sluhové. Hosté.

Jednání první.

Předsíň u Marguerite. Dvěře prostřední. Vpravo krb, vlevo okno. Mezi dveřmi prostředními a vchodem vlevo dvěře otevřené, kterýmiž viděti stůl se svícny. Mezi krbem a prostředními dveřmi jiný vchod. Piano, stoly, fauteuily, divany atd.

Výstup 1.

Nannine při práci. Varville u krbu. Později Nichette.

Var. Nannine, zvonilo se.

Nan. Však Valentin otevře.

Var. To je zajisté Marguerite.

Nan. Pochybuji; chtělať se vrátit teprva o půl jedenácté; teď je sotva deset. Hleďme, mamselle Nichette!

Nichette (otevře dvěře napolo vstupujíc). Není Marguerite doma?

Nan. Ještě ne. Chcete s ní mluvit?

Nich. Jdouc právě kolem chtěla jsem ji spatřit; protože však zde není, půjdu hned zase.

Nan. Sečkejte trochu, musíť tu být co nevidět.

Nich. Nemám kdy; Gustav čeká dole. Jak se daří Margueritě?

Nan. Dosti dobře.

Nich. Máte ten balíček po ruce, pro který jsem měla přijít?

Nan. Mám; avšak vy jej snad neponesete?

Nich. Proč ne? Řekněte Margueritě, že ji tyto dni navštívím, a pozdravujte ji srdečně ode mne. S Bohem, Nannine; s Bohem, pane! (Pozdraví a odejde.)

Var. Kdo byla ta mladá dáma?

Nan. Bývalá soudružka mé paní, když byla ještě krámskou.

Var. Marguerite že byla dříve krámskou?

Nan. V obchodě s plátnem.

Var. O tom jsem nevěděl.

Nan. Nečiní z toho žádného tajemství.

4 Dáma s kameliemi

Var. Malá Nichette je roztomilé stvoření.

Nan. A cnostná!

Var. Jakže? Ale pan Gustav?

Nan. Jaký pan Gustav?

Var. Ten, o kterém pravila, že čeká dole.

Nan. To je milovník její.

Var. Hleďme! je cnostná a má milovníka!

Nan. Gustav ji miluje tak jak ona jeho a vezme si ji. Nichette je velmi slušné děvce.

Var. (vstane a blíží se k Nannině). Konečně CO je mi do toho? Vlastní mé záležitosti dělají mi starosti. Nedělám u tvé paní nižádných pokroků.

Nan. To je pravda.

Var. Řekni mi, proč Marguerite si umínila přijímati neustále návštěvy vévody z Mauriaců ? vždyť ji musí svrchovaně nudit!

Nan. Ten ubožák! Návštěvy ty jsou jeho jediným štěstím! Cítí k Margueritě lásku otcovskou, ano téměř otcovskou.

Var. Je to pohnutlivá historka ; škoda.

Nan. Co škoda?

Var. Ze jí nevěřím.

Nan. (vstane). Poslyšte, pane Varville! O mé velitelce lecos možno říci, to však by mělo být o důvod víc, aby se o ní jen pravda mluvila. Na to mohu přísahat, neboť jsem byla očitou toho svědkyní, kterak paní moje přede dvěma roky po své poslední nemoci odebrala se do lázní pro své zotavení; já ji tam doprovázela. Mezi četnými nemocnými nalézala se také mladá dáma téhož věku co madame stížená týmž co tato neduhem, a to u míře nejvyšší; mimo to byly si obě podobny jako sestry dvojčata. Mladá ona dáma byla slečna z Mauriaců, dcera vévodova.

Var. A slečna z Mauriaců zemřela?

Nan. Tak jest.

Var. A vévoda nalezl v rysech, u věku, ano i v nemoci Margueritině opět obraz nebožky své dcery, prosil ji za dovolení, aby

ji směl vídat a milovat jako svou dceru. Tu mu vyznala Marguerite své postavení —

Nan. Poněvadž madame nikdy nelže.

Var. Ovšem. Jelikož pak se nepodobala slečně z Mauriaců právě tak morálně jako fysicky, přislíbil jí vévoda vše, čeho by sobě přála, vzdá-li se jen dosavadního způsobu života. K tomu se Marguerite zavázala; navrátilví se však do Paříže chránila se ovšem plniti slib vévodovi daný, následkem čehož tento ruku svou nazpět vztáhl. Tím způsobem stalo se, že má Marguerite dnešního dne padesát tisíc franků dluhů.

Nan. Kteréž vy se uvolujete zaplatit. Pohříchu jsme však my jiným raději peníze, než vám díky dlužny.

Var. Obzvláště poněvadž máme ještě hraběte de Giray v záloze.

Nan. Vy jste k nevystání! Vše co vám říci mohu jest, že jsem vám první svatou pravdu pověděla.

Var. A hrabě Giray?

Nan. Jest naším přítelem.

Var. Známe to!

Nan. Ano, naším přítelem! Vy pak jste nejzlomyslnější člověk na celém božím světě! — Zvoní se, tentokrát je to madame. Mám jí vypravovat, co jste mi tu povídal?

Var. (dává jí peníze). Není třeba.

Nan. (berouc sáček). Vlastně nezasluhujete ani, abych to od vás vzala.

Výstup 2.

Marguerite, Varville. Nannine.

Mar. (k Nannině). Objednej večeři, Olympie a Saint Gaudens budou s námi jísti; shledala jsem se s nimi v opeře. (K Varvillovi.) Vy zde ? (Usedne blíže krbu.)

Nan. (odejde).

Var. Není-liž to mým osudem, že musím na vás věčně čekat?

Mar. A mým, že musím vás věčně vídat!

Var. Dokud mi přístup sem nezakázete, budu vždy opět přicházet.

Mar. V skutku, nemohu do svého přibytku vstoupit, aniž bych vás tu nezastihla. Co mi máte říci ?

Var. Víte to již.

Mar. Věčně ta stará píseň! Jste jednotvarný, milý Varville.

Var. Je to mou vinou, že vás miluji?

Mar. Pěkný to důvod! Kdybych měla všechny ty slyšeti, kteří mne milují, neměla bych času ani k jídlu. Po tisícáté musím vám, milý Varville, opětovat, že se zbůhdarma namáháte.

Var. A přece jste mně minulého roku v lázních dopřávala jakési naděje.

Mar. Můj příteli, to bylo v lázních, kde jsem byla nemocna a strašně se nudila. Teď jsem však opět zdráva a netrápí mne bohudíky také dlouhá chvíle.

Var. Pochopuji; milujem-li vévodu de Mauriac —

Mar. Bláznovství!

Var. A pana de Giray.

8 Dáma s kameliemi

Mar. Jsem svobodna i mohu činit, co se mi líbí. Nemáte-li mi nic jiného říci, tedy dobrou noc!

Var. (přechází sem tam).

Mar. Jakže? nechcete ještě jít?

Var. Ne.

Mar. Tedy si sedněte ke klavíru; dokud hraje, jste ještě snesitelný.

Var. Co mám hrát?

Nannine (vstoupí).

Mar. Co chcete. (K Nannině.) Vyplnilas mé rozkazy?

Nan. Ano, madame.

Mar. Co to hraje, Varville?

Var. Fantasii.

Mar. Toť roztomilé!

Var. Slyšte mne, Marguerite: mám osmdesát tisíc franků ročních důchodů.

Mar. A já sto tisíc.

Var. Marguerite, vy mne doženete k šílenství!

Mar. (k Nannině). Vidělas Prudence?

Nan. Ano, madame.

Mar. Přejde ještě dnešního večera?

Nan. Ano, madame; také Nichette zde byla.

Mar. Proč nečekala?

Nan. Pan Gustav stál dole. Vzala s sebou ty krajky, aby je spravila. Mamselle Nichette uspoří vám do roka nejméně tisíc franků.

Mar. Rozkošné to děvče! Zítřka ji navštívím, zasluhuje toho.

Nan. Také lékař zde byl.

Mar. Co pravil?

Nan. Ze se máte více šetřit.

Mar. Ten dobrý muž! — Je to vše?

Nan. Nikoliv, madame. Přinesli vám také kytici.

Var. Dal jsem rozkaz zahradníkovi —

Mar. (vezme kytici). Růže a žluté falky. Postav ji do svého pokojíka, Nannine.

Var. (přestane hrát). Vy jí pohrdáte ?

Mar. Jak mi říkají?

Var. Marguerite Gauthier.

Mar. A příjmení, jaké mi dáno?

Var. Dáma s kameliemi.

Mar. Proč asi?

Var. Že vás viděti vždy jen s kameliemi ve vlasech.

Mar. To znamená, že miluji toliko kamelie a jiných květin že nepřijímám. Myslíte-li, že budu při vás činit nějakou výjimku, jste na omylu. (K Nannině.) Odněs tu kytici, vůně její činí mě nemocnou. (Nannine odejde.)

Var. Vidím, že nemám u vás žádného štěstí. S Bohem, Martguerite !

Mar. Buďte zdrav.

Výstup 3.

Olympie. Saint Gaudens. Nannine. Předešlí.

Nan. Madame, slečna Olympie a pan Saint Gaudens.

Mar. Tak pozdě, Olympie? myslila jsem již, že nepřijdeš.

Olym. Tím je vinen Saint Gaudens.

S. Gaud. Vždy já musím vinu nésti. Dobrý večer, Varville.

Var. Dobrý večer, starý příteli.

S. Gaud. Vyť večeříte s námi?

Var. Nikoliv.

S. Gaud. (k Margueritě). Nuž jak se daří, můj zlatv andílku?

Mar. Zcela dobře.

S. Gaud. Tím líp. Budem se jak náleží dobře bavit.

Olym. Kde vy jste, tam se vždy dost nasmějem.

S. Gaud. Zlomyslná! Lituji jen, že Varville s námi nevečeří. (K Margueritě.) Když jsem šel kolem zlatého domu, objednal jsem ještě ústřice a šampaňské — šampaňské, jakého mimo mne nikdo na světě nedostane! Rozkošné! delikátní! znamenité!

Olym. A Prudcncc, přijde-liž?

Mar. Přijde.

Olym. (k Marguerite). Proč jsi nepozvala Edmunda ?

Mar. Mohlas. ty jej s sebou přivésti.

Olym. Zapomínáš na Saint Gaudensc!

Mar. Ah tak! (Volá.) Večeří!

Nan. Za pět minut je vše hotovo. Kde má býti prostřeno? v jídelně?

Mar. Nikoliv, zde je příjemněji. Aj, Varville, jste tu ještě?

12 Dáma s kameliemi

Var. Jdu hned!

Mar. (volá z okna). Prudcnce!

Olym. Prudcncc bydlí naproti tobě?

Mar. V témž domě docela, tak že s ní mohu z okna rozmlouvati.

To je velmi pohodlné pro mne, když ji potřebuji.

S. Gaud. Co tropí ta vaše Prudence?

Olym. Jest šperkářkou.

Mar. Nikdo však mimo mne od ní ničeho nekupuje.

Olym. Kupuješ od ní klobouky, jež nikdy na hlavu neposadíš.

Mar. Dosti na tom, že je kupuji, jsoutě ohyzdné! Ona však jest dobrá duše a potřebuje peněz. (Volá.) Prudence!

Prudence (zvenčí). Tu jsem!

Mar. Proč nejdete ke mně?

Prud. Nemohu.

Mar. Co vás zdržuje?

Prud. Mám návštěvu, dva přátele, kteří chtějí u mne večeřet.

Mar. Ti mohou večeřeti zde s námi! Kdo to jest?

Prud. Jednoho již znáte, je to pan Gaston Rieux.

Mar. Zcela dobře, a druhý?

Prud. Jest jeho přítel.

Mar. To postačí. Nuže rychle, je dnes venku zima. (Pokašlává.) Varville, přiložte trochu dříví do krbu, vždyť zde mrznem! Buďte aspoň užitečným, nedovedete-li býti příjemným.

Var. (shýbne se a obstarává oheň).

Výstup 4.

Gaston. Armand. Prudence. Sluha. Předešli.

Sluha. Pan Gaston Rieux, pan Armand Duval a madame Duverneyová. (Odejde.)

Olym. Nevím ten ničema, že má dámy jmenovat před pány?

Prud. Doufala jsem, že zde naleznou pořádnou společnost.

Gaud. Tuť máme hned poklonu dle vkusu madamina.

Gaston. Jak se ráčíte, madame?

Mar. Děkuji, a vy, pane?

Prud. Můj božínku! Vyť spolu mluvíte tak škrobeně jako dva rozvedení manželé. Dovolte, Marguerite, abych vám představila pana Armanda Duvala.

Mar. Musím k tomu vstáti ?

Arm. Toho není třeba.

Prud. Mladý to muž, který ze všech Pařížanův vás nejvíc miluje.

Mar. (k Prudenci). Nech prostříti o dva couvery víc, neboť nemyslím, že by mohla láska tomu pánu bránit, aby s námi nejedl. (Podává Armandovi ruku, k níž on se skloní a ji políbí.)

S. Gaud. (ke Gastonu, který se k němu byl přiblížil). Ach, milý Gastone, jak mne těší, že vás zde vidím.

Gaston. Pořád ještě jinochem, starý příteli?

S. Gaud. Toť se rozumí! (K Armandovi, jež mu Olympie představuje.) Jste snad příbuzným generálnímu řiditeli Duvalovi?

Arm. Ano, pane, je to můj otec. Znáte jej?

S. Gaud. Vídal jsem ho za dřívějších let u paní baronky de

14 Dáma s kameliemi

Nersay s vaší matkou. Paní Duvalová byla krásná a nejvš milování hodná dáma.

Arm. Jest mrtva ode tří let.

S. Gaud. Odpusťte, že ve vás budím tak truchlivé upomínky.

Arm. O vzpomínám na nebožku matku svou vždy s horoucí láskou. Velké a čisté náklonnosti mají to krásné do sebe, že mimo blaho pocítovat! je, zbývá nám i blaho na ně vzpomínali.

S. Gaud. Jste jediným dítětem svých rodičů?

Arm. Mám ještě sestru. (Poodejde v rozmluv# se Saint Gaud en sem do pozadí.)

Mar. (potichu ke Gastonovi). Vás přítel zdá se být roztomilý muž.

Gaston. To věřím, a také vás miluje až k šílenství; není-liž pravda, Prudcnc?

Var. (hraje).

Mar. Přestaňte pak, vždyť není slyšet ani slova!

Var. Nechtěla-liž jste sama, abych hrál?

Mar. Dokud jsme byli samotni; teď ale, když je tu společnost —

Prud. Armand tráví celé dny u Gustava a Ni- chetky, jen aby slyšel o vás mluvit.

Gaston. Když jste loni po tři měsíce na lůžku ležela, prvé než jste jela do lázní, vypravováno vám o mladém muži, který se každodenně horlivě a úzkostlivě po stavu vaší nemoci vyptával.

Mar. Ano, pamatuji se na to.

Gaston. To byl on.

Mar. Tož je roztomilé! (K Armandovi.) Pane Duvale!

Arm. Madame!

Mar. Víte-liž, co mi právě vypravují? Ze prý jste se za mé nemoci každodenně poptával, jak se mi daří.

Arm. To je pravda.

Mar. Pak jsem vám dodatkem za to díky povinna. Varville, slyšel jste? Mohl byste si z toho vzít příklad.

Var. Znáám vás teprvé rok.

Mar. A tento pán sotva deset minut. Mohl jste říci něco rozumnějšího.

Nanniue (vstoupí se služebníky, přinášejícími pokrytý stůl).

Prud. Ke stolu! ke stolu! Umírám hlady!

Var. S Bohem, Marguerite!

Mar. S Bohem, milý příteli. Kdy vás opět spatřím ?

Var. Kdy vám bude libo.

Mar. Buďte zdráv!

Var. Mé dámy! pánové! (Pozdravuje.)

Olym. S Bohem!

Var. (odejde).

Všickni (usednou ke stolu).

Prud. Milé dítě, tys v skutku velmi zlomyslná k baronovi.

Mar. Kdyby nebyl jen tak velice nudný! Mluví neustále jen o svém jmění, které mám s ním sdíleti.

Olym. To se dá slyšet! (K Saint Gaudensovi.) Na takového cosi vy se nezmůžete!

S. Gaud. Protože chci být jedině k vůli sobě samému milován.

Olym. To se věru nevyplatí!

Prud. Jezte raději na místě vády! Marguerite, nalij Armandovi!
On tu sedí tak smutně, jakoby skládal písničky.

Mar. (k Armandovi). Zavdejte mi!

S. Gaud. Ať žije naše krásná hostitelka!

Všickni. Ať žije Marguerite!

Mar. A propos, Saint Gaudense, tu mi vyplavována onehdy také o vás pěkná historka.

S. Gaud. Jaká historka?

Mar. O jakémisi únosu.

Olym. To je pravda. Pomyslete si, ten netvor zamiloval se vám do jedné tanečnice. Znáte malou Amandu?

Mar. Od sboru baletního.

16 Dáma s kameliemi

S. Gaud. (sedne si ku klavíru a hřmotí na něm). Váš klavír není naladěň.

Mar. Vy děláte pekelný hlomoz!

Olym. To proto, abych nemohla přijít ke slovu. Jednoho dne přišel totiž —

Gaston. Ta historka začíná být nudnou.

S. Gaud. Gaston má pravdu.

Gaston. A co dokazuje celkem? Zajisté že byl Saint Gaudens milování hodnou Amandou oklamán. Dala se nejspíše od jiného unésti. Komu se cos podobného nestalo? Bývámeť od jakživa klamáni svými přátely a milenkami. To je tak staré jako dějiny světa!

Mar. A Saint Gaudens zajisté snáší ztrátu svou jako pravý rek. Navrhuji přípitek na Saint Gaudensa. My všechny chceme jej těšit a strašlivě do něho se zamilovat. Která z nás se chce do Saint Gaudensa zamilovat, nechať zvedne ruku. Jednohlasně! Ať žije! Gaudense, hrajte nám, my budem s Gastonem tančit.

S. Gaud. Znáám jen jedinou polku z paměti.

Mar. Buďsi! hrajte polku! Rychle! Pane Armande, odstrčte tam ten stůl!

Prud. Nejsm ještě hotova!

Gaston (polohlasně). Ta má požehnanou chuť k jídlu!

S. Gaud. Polka začíná! (Hraje.)

Mar. Pojďte, Gastone, engagují vás.

Olym. A já Armanda! Ku předu!

Mar. (tanci několik kroků a zarazí pojednou).

Gaston. Co je vám?

Mar. Nic! Cítím jen poněkud své staré sklíčení prsou.

Arm. (blíží se). Vy trpíte, madame.

Mar. Brzy to pomine; pokračujme!

Gaston. Výborně!

Mar. (pokouší se znova o tanec, zastaví se však opět náhle).

Arm. Ustaň pak, Gastone!

Prud. Marguerite je churava.

Mar. Dejte mi sklenici vody.

Prud. Co je ti vlastně?

Mar. Je to věčně táž píseň. Ale nic to nedělá, nenechte se vytrhovat. Můžete jít do sálu; za okamžik jsem opět mezi vámi.

Prud. Nechte ji jen, vím že bývá nejraději samotna, když ji to přepadne. Na štěstí nemá to významu.

Mar. Prudence má pravdu.

Arm. (pro sebe). Ubohá žena!

Všickni (odejdou).

Mar. (samotna). Ah! (Hledí do zrcadla.) Jak jsem bleďa! (Opírá hlavu oběma rukama o krb.)

Výstup 5.

Armand. Marguerite.

Arm. (šetrně vstupuje). Chtěl jsem toliko nahlédnouti, jak se vám vede?

Mar. Vy jste to, Armande? Děkuji, je mi trochu volněji. Jsem tomu zvyklá.

Arm. Vy se ještě usmrtíte! Jak rád bych byl vaším přítelem, vaším bratrem, který by vám zbraňoval v tomto zničování sebe samy!

Mar. Nebylo by vám to přece nic plátno. Pojďme — avšak co je vám, Armande ?

Arm. Pohled na vaše utrpení mne hluboce dojal.

Mar. Vy jste dobrý a šlechetný ! Hleďte, jak se ti druzí o mne starají!

Arm. Ti druzí nemilují vás tak, jak já vás miluji.

Mar. Ach, málem bych byla na vaši velikou lásku ke mně zapomněla!

Arm. Posmíváte se mi!

Mar. Bůh uchovej! Den co den musím tutěž historku poslouchati, nemohu se tomu již ani smát!

Arm. Buďsi; má láska zasluhuje však milosti, jakéž si od vás tímto vyprošuji.

Mar. Čeho si přejete?

Arm. Abyste nežila déle jak dosavad, abyste se šetřila.

Mar. Šetřit se mám? Kéž by to bylo možno!

Arm. Proč by nebylo?

Mar. Kdybych se šetřila, urychlila bych jen tím více svou smrt. Co mne ještě udržuje, jest jediné zimničné to rozčilení, v němž žiju.

Šetřiti, opatrně chovati se mohou toliko ženy mající rodinu, mající přátele. Já nemám toho ani onoho. Víím to; tenkráté, když jsem tři měsíce nemocna ležela, nestaral se o mne nikdo — nikdo!

Arm. Dosud vám nejsem ničím, chcete-li však, Marguerite, budu vás jako bratr opatrovat; neopustím vás, dokud nebudete úplně uzdravena. Jsem pevně přesvědčen, že toužíte po odpočinku, i že byste dala přednost poklidné samotě před hlučným tímto životem.

Mar. Snad máte pravdu.

Arm. Věřím, že máte srdce, které prahne po čistších rozkoších, nežli jsou ty, jichž vám poskytuje svět.

Mar. Ano, to srdce! Není dobře míti srdce!

Arm. Ó nemluvte tak o nej vyšším pokladu, jehož člověku dáno!

Mar. Vy mne tedy chcete opatrovat?

Arm. Ano!

Mar. A stále u mne býti ?

Arm. Dokud vás neomrzím.

Mar. Z jakých příčin chcete k takové oběti se zavázat?

Arm. Protože jinak nemohu. Nevyzpytatelné kouzlo mne k vám víže.

Mar. Dlouho-li již?

Arm. Ode dvou let; od onoho dne, co jsem vás poprvé spatřil: krásnou, hrdou, usměvavou. Od té doby vás potají všade sleduji.

Mar. Proč mi to však povídáte teprvé dnes?

Arm. Dříve jsem vás neznal.

Mar. Měl jste mne vyhledat.

Arm. Obával jsem se, upřímně řečeno, čarovné moci, kterou byste nad celým mým životem míti mohla. Vidíte sama, jak mě právě nyní stav váš uchvacuje.

Mar. Skoro bych v lásku vaši věřila. Měla bych pravdu?

Arm. Dovolte, abych vám otázku tu někdy jindy zodpověděl, jen dnes ne!

Mar. Bylo by lépe, kdybyste o tom nikdy nemluvil.

Arm. Proč ?

Mar. Jelikož je dvojí toliko možno. Buď vám nebudu věřit, a pak se budete na mne horšit, anebo vám uvěřím, a pak dostanete za společníci ženu churavou, nervosní, rozmrzelou, která se vám brzy stane obtíží. Podejte mi své rámě, navrátíme se ku společnosti, která si z naší nepřítomnosti zajisté již žerty tropí.

Arm. Jděte, libo-li vám, mně však dovolte, abych zde směl ještě zůstat.

Mar. Proč to?

Arm. Protože mi vaše veselost bolest působí. *Mar.* Mám vám dáti dobrou radu?

Arm. Mluvte.

Mar. Odcestujte v tu chvíli a prchejte přede mnou, je-li to pravda, co jste mi řekl, anebo buďte iným přítelem, ničím více. Přicházejte ke mně, kdykoli se vám zlíbí, budem spolu žertovat, se smáti; svých illusí musíte však se odříci. Máte srdce příliš šlechetné a zasluhujete čisté, pravé lásky. Pro tento svět, v němž já žiju, jste příliš citliv, příliš jemné povahy. Milujte jinou ženu a ožeňte se. Vidíte aspoň, že jsem upřímně. Slibujete mi tedy, že uposlechnete mé rady?

Arm. Máte pravdu, odcestuji.

Mar. Nebude vám to zajisté příliš těžko.

Arm. Pravím-li vám však, že jsem po celé noci pod vašimi okny trávil, ano, že od šesti měsícův schovávám u sebe stužku, již jste ztratila —

Mar. Nevěřím tomu přec!

Arm. Máte pravdu, jsem bláhovec! Vysmějte se mi; pro mne je nejlépe, půjdu-li. Buďte s Bohem!

Mar. Armande!

Arm. Vy mne voláte nazpět?

Mar. Nechci, abyste ve hněvu ode mne odešel.

Arm. Ve hněvu — nikoliv! Kdybych i chtěl, nebyl bych s to.

Mar. Chci věřit, že v tom, co mi povídáte, jest zrnko pravdy.

Arm. Ještě pochybujete?

22 Dáma s kameliemi

Mar. Dobře, podejte mi svou ruku; navštěvujte mne časem, hodně často!

Arm. Toť aspoň něco!

Mar. Aj, nejste ještě spokojen? Počínáte si jak neskromné dítky.

Arm. Nesmějte se, mně není v tomto okamžiku do žertu!

Mar. Nesměju se více! Čeho ještě žádáte?

Arm. Odpovězte mi: věříte dosud v pravou neskonalou lásku?

Mar. Neskonalou?

Arm. Ano, neskonalou!

Mar. Přisvědčím-li k otázce vaší ihned, co budete o mně soudit?

Arm. Že jste světicí!

Mar. Budete o mně mluvit jako celý svět. Což na tom? Zbývá mi jen krátký čas života, a proto musím rychleji žiti. Avšak upokojte se! Jakkoli neskonalou zdá se vám nyní vaše láska, a jakkoli krátce může trvat ještě život můj, budu přece žiti dosti dlouho, abych viděla tu vaši věčnou lásku umírat!

Arm. Marguerite!

Mar. Nechrne toho, vy máte dobré srdce, jste přímé, rozmilé povahy, ano, věříte dokonce tomu, co mi v tomto okamžiku pravíte. To zaslouhuje aspoň nějaké odměny; vezměte tuto květinu.

Arm. Co s ní?

Mar. Můžete mně ji později vrátit.

Arm. Kdy?

Mar. Až uvadne.

Arm. Dlouho-li to může trvat?

Mar. Aj, mnoho-li času potřebuje květinu, aby uvadla? Od rána do večera!

Arm. Marguerite, vy mě zarmucujete i šťastným činíte zároveň!

Mar. Ach, opakujte mi, Armande, že mne milujete!

Arm. Přisámbůh, miluji vás — miluji !

Mar. A nyní mne opusťte!

Arm. (zvolna odcházeje). Poslouchám! (Vrátí se opět, políbí jí ruku a odejde.)

Mar. (šainotna, zamýšlena za nim pohlíží). Učinila jsem dobře? Proč ne? Život můj ubíhá, dlouho to nemůže již trvati. Chci býti aspoň na okamžik ještě šťastna. (Hudba za scénou.)

(Opona spadne.)

Jednání druhé.

Ložnice Margueritina. V pozadí dvěře. Vpravo dvěře tajné, zakryté obrazem. V první kulise vpravo elegantní toaletta ve slohu starodávném. Vlevo okno a krb. Fauteuily a divan.

Výstup 1.

Marguerite. Nannine. Prudence.

Mar. Dobrý večer, Prudence. Mluvila jste s vévodou ?

Prud. Ano —

Mar. A dal vám —

Prud. (doručuje jí balíček bankovek). Zde ; nemohla byste mi as
tři nebo čtyry sta franků z toho zapůjčit?

Mar. Tu jsou. Řekla jste vévodovi, že zamýšlím jít na venek?

Prud. Ano.

Mar. A co odpověděl?

Prud. Že dobře činíte, že vám to nemůže být leč ku prospěchu.
Vy tedy vskutku chcete odtud?

Mar. Ano, mám naději. Prohlížela jsem si dnes již svůj budoucí
letohrádek.

Prud. Co bude stati?

Mar. Dva tisíce franků ročně.

Prud. Opravdu tedy, jak se zdá, milujete?

Mar. Děším se sama svých pocitů! Tentokráte to není vrtoch,
nýbrž hluboká vášně. Víím jen to jediné, že jinak nemohu.

Prud. Byl včera zde?

Mar. Jak se můžete ještě ptát?

Prud. A přijde dnes večer opět?

Mar. Zajisté!

Prud. Včera zůstal u mne ještě celé tři hodiny.

Mar. A mluvil s vámi o mně?

Prud. Vždyť ani již nic jiného nečiní.

Mar. Co vám řekl?

Prud. Ze vás miluje šíleně.

Mar. Znáte ho již delší čas?

Prud. Zním.

Mar. A nemiloval nikdy jiné ženy?

Prud. Ne!

Mar. Vaše slovo!

Prud. Přisáhám!

Mar. O kdybyste věděla, jaké srdce má, jak krásně mluví o své matce, o své sestře.

Prud. Skoda jen, že takoví dobří lidé nemají také aspoň sto tisíc franků ročních důchodu.

Mar. Naopak, těší mne, že nemá ničeho; jsme aspoň tím více přesvědčeni, že se milujem jedině k vůli sobě samým. (Vezme ruku Prudencinu a položí si ji na prsa.) Cítíte ?

Prud. Co?

Mar. Jak mi srdce tluč?

Prud. A proč?

Mar. Poněvadž je deset hodin, a on přijde.

Prud. Došlo to již tak daleko ? To bych nebyla myslila.

Mar. Nannine, jdi otevřít.

Nan. Vždyť nikdo nezvoní.

Mar. Pravím ti, abys šla otevřít.

Nan. (odejde).

Prud. Marguerite, budu se za vás modlit.

Mar. Proč?

Prud. Proto že jste v nebezpečí.

Mar. Dost možná!

Výstup 2.

Armand. Marguerite. Prudence.

Arm. Marguerite!

Mar. Neřekla jsem, že přichází?

Prud. A vy mi nedáváte ani dobrého večera? Nevděčnicku!

Arm. Odpuštění, milá Prudence! Jak se vám daří?

Prud. Zcela dobře! Musím však rychle domů, někdo tam na mne čeká. S Bohem, na shledanou! (Odejde.)

Mar. Nuže, nechcete se posadit?

Arm. (klekne). Mé místo je zde, u vašich nohou.

Mar. Milujete mne dosud jako dříve?

Arm. O nikoliv!

Mar. Jakže?

Arm. Miluji vás tisíckrát více!

Mar. Co jste dnes dělal?

Arm. Byl jsem u Prudence, u Gustava a u Nichetty, všude, kde se mluví o Marguerite.

Mar. A dnešního večera?

Arm. Můj otec mi psal, že mě očekává v Toursu; já mu odpověděl, že tam nemohu přijít. Zním nyní toliko jedinou cestu, tu, která mne vede k vám.

Mar. Nečiníte dobře, hněvaje otce svého.

Arm. On mi proto hned nezazlí. Avšak co vy jste dělala?

Mar. Myslíla jsem na vás.

Arm. Opravdu?

Mar. Ano, osnovala jsem záměry pro nás oba.

30 Dáma s kameliemi

Arm. Ach, vypravujte! poslouchám.

Mar. Nalezla jsem způsob, jakým bych se dostala z Paříže; mohu ti však toliko výsledek povědět.

Arm. A ten jest?

Mar. Těšilo by tě strávit se mnou leto na venku ?

Arm. Ty se ještě ptáš ?

Mar. Nuže hled', podaří-li se můj záměr, a musí se podařit, budu za čtrnáct dní svobodna jako pták v povětrí, nebudu nikomu ničím zavázána, a my půjdeme na venek.

Arm. A nemůžeš mi říci, jak věc tu umožníš ?

Mar. Ne! Miluj mne tak jako já tebe a o víc se nestarej.

Arm. A nalezla jsi prostředek ten ty samojediná?

Mar. Tvá otázka zní podivně.

Arm. Odpověz!

Mar. Ovšem, já samojediná.

Arm. A nebude ti při tom nikdo jiný nápomocen?

Mar. (váhajíc). Zajisté ne.

Arm. Marguerite!

Mar. Co chceš?

Arm. Nerad bych děkoval za pomoc tu muži, jež jsi dříve znala. K tomu jsi, jak věřím, příliš útlocitná a já příliš hrd! Doufám, že mi rozumíš!

Mar. Nemluvme více o tom!

Arm. Naopak, mluvmе o tom! Cos mi právo svěčila, naplňuje mne šílenou radostí, jen kdybych mohl tajemný tvůj prostředek srovnati se svou ctí.

Mar. Pojd', Armande, pojednejme o věci té klidně a rozumně. Nechtěl bys také sám tři nebo čtyry měsíce se mnou v některém zákoutí strávit, jenom ne v této proklaté Paříži?

Arm. Ovšem že bych chtěl, z celého srdce!

Mar. Znáš mé poměry i víš, že nemohu žiti bez podpory

vévodovy; nemůžeš být na něho žárlivým, neboť znáš předobře čistou tu náklonnost, jakou ke mně chová.

Arm. A přec —

Mar. Miluji tě, a tudíž ujednáno.

Arm. Avšak —

Mar. (přeruší jej). Není-liž pravda, ty jsi srozuměn ?

Arm. Ještě ne!

Mar. Přijdeš zítra opět, a pak o té věci dále promluvíme.

Arm. Jakže? zítra mám přijít? což mne již zas vyháníš?

Mar. Nikoliv, nevyháním tě. Můžeš nějakou chvíli ještě zůstat.

Arm. Nějakou chvíli? Co to má znamenat? Marguerite, ty mne chceš klamat!

Mar. Dlouho-li se již známe?

Arm. Osm dní.

Mar. A kdo mne nutí, abych přijímala tvé návštěvy ?

Arm. Nikdo.

Mar. Kdybych tě nemilovala, nemohla bych ti zavřítí své dvěře, jako tak mnohému jinému muži ?

Arm. Zajisté.

Mar. Nuže, vidíš. Jsem svobodna a miluji tě. Nač si můžeš ještě stěžovat?

Arm. Odpuštění! odpuštění!

Mar. Budeš-li takto pokračovat, nebudu mít jiného co dělat než ti odpouštět.

Arm. Je to naposled. Odcházím nyní zcela upokojen.

Alar. Za to budu zítra spolu jísti.

Arm. Tedy zítra ?

Mar. V poledne.

Arm. Však přísahaj mi —

Mar. Co?

Arm. Že dnes již nikoho neočekáváš —

32 Dáma s kameliemi

Alar. Začínáš znova! Nuže dobře, přísahám ti, že mimo tebe nemiluji žádného muže ve světě. Jsi nyní spokojen?

Arm. Buď zdráva!

Alar. Jdi s Bohem, rozmarné děcko!

Arm. (chvíli váhá, načež odejde).

Alar. (samotna na témž místě). Jak podivný je život! Kdo by mně byl před osmi dny řekl, že tento muž, jehož jsem nikdy neznala, zmocní se tak brzy a tak výhradně mého srdce i všech mých myšlének! Co z toho má býti? Opravdová láska mohla by pro mne být neštěstím; vždyť nevím sama ani, co láska jest, neboť jsem dříve nikdy nemilovala. Avšak nač se vzdávati pocitu, kterýž mě prozatím šťastnou činí? Což jsem já? Hříčka náhody! Nuže, nechť náhoda ze mne učiní co chce. Je to vše jedno, a přece se mi zdá, že jsem nebyla nikdy tak šťastna jako v tomto okamžiku. Ach, snad je toto štěstí pouhou jitřenkou dne bouřlivého, plného utrpení, velikých bolestí a žalů!

Výstup 3.

Nannine. Hrabě Giray. Marguerite.

Nan. (ohlašuje). Pan hrabě.

Mar. Dobrý večer, pane hrabě.

Hrabě. Dobrý večer, drahá přítelkyně! Jak se daří?

Mar. Zcela dobře.

Hrabě. Venku jest po čertech chladno. Objednala jste mě na půl jedenácté; jak vidíte, jsem správný.

Mar. Mám s vámi nutně co mluvit.

Hrabě. Večeřela jste již?

Mar. Proč?

Hrabě. Že bychom mohli spolu večeřet i hovořit zároveň.

Mar. Máte zajisté notný hlad?

Hrabě. K večeření má člověk vždy chutě dost; mimo to obědval jsem dnes hanebně v klubu.

Mar. Co jste tam dělali?

Hrabě. Hrál se, když jsem odcházel.

Mar. Saint Gaudens zajisté zase prohrál?

Hrabě. Pětadvacet louisdorů; za to však křičel, jako by jich byl prohrál tisíc.

Mar. Onehdy byl zde u večer s Olimpií.

Hrabě. Víc nikdo?

Mar. Gaston de Rieux; znáte jej?

Hrabě. Zním.

Mar. A pan Armand Duval.

Hrabě. Kdo je ten pan Duval?

Mar. Gastonův přítel; Prudence tu byla též. Byli jsme jak náleží veseli.

Hrabě. Kdybych to byl věděl, byl bych se též pozval. A propos, byl zde u vás někdo přede mnou ?

Mar. Kdo zde měl být?

Hrabě. Podivno! když jsem vystupoval z vozu, potkal jsem člověka, který na mne upřeně pohlížel, jakoby chtěl zvědět, kdo jsem. Když mne byl viděl, zmizel opět.

Mar. (pro sebe). Byl to snad Armand?

Hrabě. Avšak odchylujem se od naší záležitosti. Máte mi co říci.

Mar. Jen ještě okamžik, chci dáti Nannine dříve malý rozkaz. (Potichu k ní.) Jdi hned dolů a podívej se, je-li Annand ještě zde; vrať se pak hned s odpovědí.

Nan. Ano, madame. (Odejde.)

Hrabě. Přináším vám také novinku.

Mar. Jakou?

Hrabě. Golgovski se žení.

Mar. Náš polský princ?

Hrabě. A hádejte, koho si bere?

Mar. Jakž mohu vědět?

Hrabě. Malou Adelu.

Mar. Ta vyvede notnou hloupost.

Hrabě. Naopak, on ji vyvádí.

Mar. Kdykoli muž z vyšších stavů pojímá za choť děvce jako je Adela, pochodí ona tím špatně. Polák je zadlužen a netěší se mimo to dobré pověsti ; vezme-li si Adelu, pak se to stane jedině k vůli těm dvanácti neb patnácti tisícům franků důchodů, jichž si byla nastrádala.

Nannine (vrátí se). Ne, madame. (Odejde.)

Mar. Teď můžem o vážných věcech porozprávět.

Hrabě. Jsem úplně k službám.

Mar. Chci vám toliko říci, že zamýšlím několik měsíců na venkově strávit.

Hrabě. Paříž při tom nejvíce ztratí; doufám však, že to nemyslíte opravdově.

Mar. Zcela opravdově, vy pak mně máte být k tomu nápomocen.

Hrabě. Budu se chránit!

Mar. Neslíbil jste mi, bude-li mně pomoci vaší kdy třeba, že mi jí milerád poskytnete? Okamžik ten nyní nastal, jsemť churava, jak sám víte, lékař mi doporučuje poklid a šetření-se. Obojí je toliko na venkově možno, život pařížský mne ubíjí.

Hrabě. Co tu mohu činit? čím vám posloužit?

Mar. Potřebuji patnáct tisíc franků, abych nejnaléhavější z věřitelů svých uspokojila.

Hrabě. Pěkná to sumička!

Mar. Mohla jsem se obrátit k jiným, dávám však panu hraběti přednost.

Hrabě. Toť velmi roztomilé, avšak kdybyste aspoň zůstala v Paříži.

Mar. Víte, že to není možno.

Hrabě. Dobrá, navštívím vás časem ve vašem venkovském útočišti.

Mar. Také toho budete se muset odříci. Lékař mi zakázal přijímání návštěv.

Hrabě. Vidím již, že se musím podrobit. Máte mé slovo, a to postačí. Kdy poroučíte ty peníze?

Mar. Zítra ráno.

Hrabě. Dostanete je od mého peněžníka.

Nan. (vstoupí). Madame, byl mi právě odevzdán pro vás list.

Mar. Kdož mi může tak pozdě ještě psát? Dovolte, pane hrabě.

Hrabě. Bez ostychu, prosím.

Mar. Armand! Co to má znamenat? (Čte potichu.) „Nejsem zvyklý hrát směšnou úlohu, nejméně u ženy, kterou miluji. V okamžiku, kdy jsem Vás opouštěl, viděl jsem hraběte de Giray vstupujícího do Vašich dveří. Promiňte mi, nemám-li milion, jako on.

Zapomeňme oba, že jsme se kdy znali, že jsme na okamžik druh druhu milovati se domnívali. Až budete tento list čísti, nebude mne více v Paříži. Armand.“

Nan. Mám vyřídit nějakou odpověď.

Mar. Ne, je dobře! Opět jednou sen, kterýž se v nivec rozplývá.

Hrabě. List ten zdá se že vás dojíhá. Jsem skoro zvědav, co v něm obsaženo.

Mar. Zpráva pro vás potěšitelná. Uspořil jste patnáct tisíc franků.

Hrabě. Vy žertujete!

Mar. Nepotřebuji více těch peněz, kterých jsem na vás žádala.

Hrabě. Což vám poslali vaši věřitelé kvitované účty? Toť by bylo vskutku roztomilé!

Mar. Nikoliv. Chci vám vše upřímně vyjevit.

Byla jsem zamilována.

Hrabě. Vy? není možno!

Mar. A přece mluvím pravdu; tu čtete sám.

(Podá mu list.)

Hrabě (směje se). Přisámbůh! Pan Duvall! a je dokonce žárliv! A proto jsem vaše dluhy měl platit? Toť božský nápad, na mou věru, to zasluhuje odměny.

Mar. Pojd'te, musím na čerstvý vzduch, sice se zde zalknu.

Hrabě. Zdá se, že jste opravdu dojata; jste tak rozčilena.

Mar. To brzy opět přejde. (K Nannině.) Podej mi šál a klobouk. (Ku hraběti.) Vaší ochoty, s jakou jste mně pomoci chtěl, nikdy nezapomenu. Stydím se jen, že jsem vám dříve úplnou pravdu nezjevila.

Hrabě. Od krásné dámy být šálenu jest přec ještě potěšením.

Nan. Bude vám chladno, madame.

Mar. Nebude.

Nan. Mám na vás čekat?

Mar. Nikoli, jdi spal. Pojd'te, hrabě! (Oba odejdou.)

Nan. (samotna). Něco se zde děje, madame je tak rozčilena, jak jsem ji dosud nikdy neviděla. Onen list zdá se, že to způsobil. Tu

ještě leží. (Čte.) U všech všudy, pan Armand to bere opravdově. Podobného listu madame zajisté dosud nikdy nedostala. Hleďme, madame Duvernoy!

Výstup 4.

*Prudence. Nannine. Potom sluha. Později
Marguerite.*

Prud. Je Marguerite doma?

Nan. Právě odešla.

Prud. Kam?

Nan. K večeři s hrabětem.

Prud. Nedostala právě psaní?

Van. Od pana Armanda.

Prud. A co tomu říkala?

Nan. Nic.

Prud. Kdy se chce vrátit?

Nan. Asi velmi pozdě, neboť mi pravila, abych na ni nečekala. Já myslila, že již dávno spíte!

Prud. Začala jsem právě klímati, když někdo zatřhl prudce mým zvoncem; spěchala jsem ihned otevřít.

Sluha (vstoupí). Madame přeje si svého pláště, jest jí příliš chladno.

Prud. Je paní dosud dole?

Sluha. Ano, sedí již ve voze.

Prud. Poproste ji mým jmenem, aby přišla nahoru. Řekněte jí, že s ní musím mluvit.

Sluha. Ale madame není samotna.

Prud. To nic nedělá!

Sluha (odejde).

Armand (zvenčí). Madame Duvernoy!

40 Dáma s kameliemi

Prud. (vyhlížejíc z okna). Sečkejte ještě okamžik; až bude čas, zavolám vás.

Marguerite (vejde). Co chcete, milá Prudence?

Prud. Armand jest u mne.

Mar. Co mi do toho?

Prud. Chce vás jen ještě jednou spatřit.

Mar. K čemu? Nechci ho více vidět a pak ani nemohu; hrabě čeká dole na mne.

Prud. Budu se chránit, abych vaše vzkázaní vyřídila, on by hraběte okamžitě vyzval. Zdá se, že nemáte ani tušení o stavu, v jakém Armand se nalézá.

Mar. Co chce však ode mne?

Prud. Vím to já? ví to on sám? Je zamilován.

Nan. Přeje si madame již pláště?

Mar. Ještě ne.

Prud. Musíte se na něčem ustanovit.

Mar. Vím, že mě učiní nešťastnou, spatřím-li jej opět.

Prud. Tedy ho nechte odejít; jest lépe, zůstanou-li věci tak jak jsou.

Mar. Je to vaše rada?

Prud. Zajisté.

Mar. Neuložil vám nic více?

Prud. Ach, chcete s ním sama mluvit? Zavolám jej. Ale hrabě —
?

Mar. Hrabě může čekat.

Prud. Nebylo by lépe úplně jej propustit? Rozmluva s Armandem může dlouho trvat.

Mar. Máte pravdu! Nannine, sejdi ke hraběti dolů a vyřid' mu, že jsem náhle ochuravěla a že nemohu tudíž s ním večeřet.

Nan. Ano, madame. (Odejde.)

Prud. (u okna). Armande, rychle sem! O ten se nedá dvakrát volat!

Mar. Vy zde zůstanete?

Prud. Při takových rozmluvách bývá třetí vždy zbytečným.

Nan. (se vrátí). Pan hrabě již odjel.

Mar. Neřekl ničeho?

Nan. Ne, ale tvářil se velmi mrzutě! (Odejde.)

Výstup 5.

Armand. Marguerite. Prudence.

Arm. Marguerite! konečně!

Prud. (kvapně se odstraní).

Arm. (poklekne před Margueritou).

Mar. Co žádáte ode mne?

Arm. Odpuštění.

Mar. Toho již nezasluhujete.

Arm. Když jsem viděl hraběte sem vstupovat, když jsem seznal, že jsem k vůli němu vás musel opustit, vzbourily se ve mně všechny činy uraženého srdce mého, a v takovém stavu napsal jsem onen list. Místo odpovědi, kterou jsem očekával, místo omluvy, kteréž bych byl milerád uvěřil, dala jste mne sluhou svým chladně odbýti. Považte, Marguerite, že muž věnující vám svůj život, svou čest, zasluhuje také s vaší strany úplné důvěry!

Mar. K čemu to? vy jste pojal úmysl, kterýž nemohu leč schvalovat.

Arm. Jaký?

Mar. Chtěl jste odcestovat, jak jste mi psal.

Arm. Kdybyste mě byla kdy milovala, nebyla byste směla hraběte opět spatřit, nejméně pak dnešního večera.

Mar. Právě proto musíme se rozloučit. Mám závazky, tajemství, která by neustále žárlivost vaši vzbuzovala. Zanechte mne mému osudu, můžete jej tak málo změnit jako mne samu.

Arm. Nemluvila jste vždy takto, Marguerite. Nedala-liž jste mi naději, nevzbudila-li jste ve mně krásnou myšlenku žiti s vámi daleko od Paříže, od hlučného světa toho, jímž pohrdáte, ve sladkém

zapomenutí? O proč jste mně musila naději tu opět odervati, strhnout! mne s výšin mých blahých snů v nenáviděnou skutečnost?

Mar. Pravda, šla jsem příliš daleko. Pravila jsem sama k sobě: Trochu odpočinku ti prospěje, on má účastenství v příčině tvého zdraví; kdyby bylo možno strávit s ním poklidně léto kdesi na venku, ve hloubi některého lesa, toť by bylo odměnou za veškeré nešťastné dny mého života. Na konec po třech nebo čtyřech měsících byli bychom se navrátili do Paříže a stisknutím ruky uzavřeli přátelství co pozůstatek svojí vroucí lásky. Tys tomu nechtěl, tvé srdce jest velký, pyšný pán, který ničeho nechce přijmout!. Nemluvme o tom více. Ty mne miluješ ode tří dnů, večerels u mne; pošli mi kytky se svým lístkem a budem vyrovnáni.

Arm. Nemohla bys tak mluvit, kdybys věděla, kterak tě miluji!

Mar. Jděte; k čemu si loučení ztrpčovat?

Arm. Nemohu, nechci jíti, Marguerite, neboť miluji tě žárem stravujícím srdce i duši mou. Tys můj život, má naděje, můj osud! Nenalézám jména pro cit, kterýž mne k tobě poutá. Proč se chceš ode mne odtrhnout?

Mar. Proč? chceš to vědět? Protože se děším sama sebe; protože se chvěji před láskou takovou, jakou ty mně nabízíš, nejsouc jí hodna. O bývají hodiny, dlouhé dny i noci, kdež proklínám dosavadní život svůj, kde se mi počíná hnusit, skvělá tato a od mnohých záviděná existence. Což ví svět o našich strastech a žalech? Zdáme se toliko šťastnými, v pravdě však jsme bídný, nevýslovně bídný! Samotný, opuštěný, bez rodiny stojíme ve světě; muži, kteří nám lichotí, kteří se začasté až k otrocké pokoře před námi snižují, nejsou vlastně nežli chladní egoisté, hledající toliko ze samolibosti naši společnost, naši lásku. Můžeme takové muže milovat, můžeme je cítit? Máme přátele, však jen dle jména, lidi to, kteří nás opouštějí, opouštějí-li nás mládí a krása často až příliš záhy prchající. A tak jest kolem nás vše jen samolibost, lež a liché zdání! Ošklivíc sobě tento život, snila jsem o krásnějším, čistějším blahu. Zatoužila jsem po muži, jehož bych já, i který by mne mohl bez uzardění milovati. Tu jsem na-

lezla tebe, mlada, plna citu i soustrasti. Slzy, které jsi proléval nad mým osudem, soucit, jaký jsi jevil s mým tělesným utrpením, tvá přímost i odvaha, vše to jevilo mi tebe co vysvoboditele, co spasitele na poušti života mého. Na okamžik stavěla jsem já bláhová na lásku tuto povětrní hrad své budoucnosti. Snila jsem o čistém, neskaleném blahu poklidné samoty, zpomínala jsem nevinných dob svého dětství i cítila jsem se sama opět děckem čistým a nevinným; Bylo to příliš mnoho, nemožno! Slovo tvé vytrhlo mne ze krásného toho snění! Chtěls věděti všechno, nyní to víš!

Arm. A ty se domníváš, že bych byl s to, abych po takovém vyznání ze rtů tvých tě opustil, že bych byl s to, abych zbaběle se vyhýbal štěstí a neštěstí, jaké mi podáváš? Nikoli, Marguerite, tvůj sen má se vyjevit, přísahám ti to! Ó pojd', prchněm spolu odtud, pryč s minulostí! Jsme oba ještě mládi, milujem se, nuže ve jmenu lásky naší tě zapřísahám, následuj mne! (Klekne před ní na kolena.)

Mar. (se k němu shýbá). Můj Armande!

(Opona spadne.)

Jednání třetí.

V Auteilu. Pokoj při zemi, uprostřed naproti divákům krb. Po obou stranách skleněné dvěře vedoucí do zahrady. Vpravo a vlevo v první kulise dvěře se záslonami. Stoly a židle.

Výstup 1.

Nannine s tácem na čaj. Prudence. Potom Armund.

Prud. Kde je Marguerite?

Nan. Madame je s Nichettou a s panem Gustavem v zahradě; oba přišli na návštěvu a zůstanou dnes již zde.

Prud. Půjdu za nimi do zahrady.

Arm. (vstoupí mezitím co Nannine odchází). Jakže, Prudence, vy zde ? Právě vhod, chtěl jsem s vámi již dávno vážné slovo promluvit. Před čtrnácti dny jste odjela a vzala jste Margueritin vůz s sebou.

Prud. To je pravda.

Arm. Od těch časů jsem ale vůz ani koně již nespapřil. Před osmi dny jste se vrátila, stýskala jste si na velké chladno, Marguerite vám půjčila svůj šál, který jste však dosud nazpět nepřinesla. Konečně vám odevzdala včera své náramky a diamanty, abyste dala na tom cosi spravit. Ptám se vás: kde jsou koně, kašmír a diamanty?

Prud. Chcete zvědět pravdu?

Arm. Prosím vás za to!

Prud. Koně jsou prodáni.

Arm. A kašmírový šál?

Prud. Těž.

Arm. A diamanty ?

Prud. Zastaveny; přináším lístek ze zastavárny.

Arm. Proč jsem se toho všeho nedověděl? *Prud.* Marguerite mi zakázala mluvit o tom. *Arm.* A k čemu to prodávání, zastavování?

Prud. Ku splácení starých dluhů. Vévoda, jemuž Marguerite

50 Dáma s kameliemi

psala, nechce již ničeho pro ni učinit, dokud se od vás neodloučí, a k tomu nemá ona, bůh ví, ani nejmenší chuť.

Arm. Dobrá Marguerite!

Prud. Ovšem že dobrá, až přespříliš! Zde v kapse mám seznam všech věcí méně potřebných, které chce taktéž prodat.

Arm. Mnoho-li potřebuje?

Prud. Nejméně třicet tisíc franků.

Arm. Požádejte věřitele, aby čtrnáct dní ještě poshověli, do té doby zaopatřím peníze.

Prud. Chcete si je vydlužit?

Arm. Co zbývá jiného?

Prud. To bude pěkná historie! Rozhněváte se s otcem svým a obětujete tak celou svou budoucnost.

Arm. Psal jsem svému notáři, že chci postoupit mateřský svůj podíl; musím do Paříže k vůli podpisu. Nežli se navrátím, zdržte Marguerite ode všeho dalšího prodeje.

Prud. Bude-li se mne však ptáti?

Arm. Nedejte na sobě ničeho znáti. Tu je již!

Výstup 2.

Marguerite. Nichette. Prudence. Armand.

Mar. (klade při vstoupení svým prst na ústa, vybízejíc Prudence k mlčeli vosti).

Arm. (k Margueritě). Milé dítě, Prudence zasluhuje, abys se na ni hodně hněvala.

Mar. Proč medle?

Arm. Žádal jsem ji včera, aby se v bytu mém poptala po dopisech, jež očekávám, a aby je vzala s sebou. Na to ona docela zapomněla. Již přes měsíc tomu, co jsem nebyl v Paříži, co nemám žádných zpráv od otce; nikdo neví, kde jsem, ani můj sluha, neboť jsem se chtěl všem překážkám vyhnouti. Proto jest nutně třeba, abych si tam na dvě nebo na tři hodiny zajel. Počasí jest pěkné, Nichette a Gustav budou ti zatím příjemnou společností. Skočím do vozu, podívám se do svého bytu a hned se zas navrátím.

Mar. Jdi, milý příteli, jdi! Žes nepsal tak dlouho otcí, není dobře; já však tím nejsem vinna. Jak často jsem tě na to pamatovala. Teď ale si pospěš a dlouho se mi tam nezdržuj.

Arm. Za hodinu mne můžeš očekávat.

Mar. (doprovází jej nežne až ku dveřím, pak se vrátí; k Prudence.) Obstarala jste všecko?

Prud. Ano!

Mar. Papíry?

Prud. Jsou zde. Váš jednatel přijde prý za několik dní sem, aby s vámi zevrubněji se smluvil. Teď ale musím mít něco k jídlu, umírám takorůzka hladu.

Mar. Nechte si od Nanniny dát co tu jest.

Prud. (odejde).

Mar. (k Nichettě). Tu viz, jak od třech měsíců zde žiju.

Nich. A jsi šťastna?

Mar. Zdali jsem šťastna!

Nich. Říkala jsem ti odjakživa, že pravé štěstí záleží v poklidu a ve spokojenosti srdce. Jak často mluvila jsem o tom s Gustavem: až bude Marguerite opravdově milovat, pak teprva povede život klidný a spokojený.

Mar. Nuže, tvé přání se splnilo. Miluji a jsem šťastna. Teď nemohu ani tobě již závidět! Kdo by mi byl řekl, že já, Marguerite Gauthierova, budu žít kdysi takto láskou a v lásce jediného muže, že budu celé dni sedávat po jeho boku, jen abych pracovala, čtla a jej mluvit slyšela.

Nich. Právě jako Gustav a já!

Mar. Před tebou mohu mluvit zjevně a upřímně, neboť nasloucháš srdcem slovům mým a proto mně i porozumíš. Jsouť nyní v životě mém okamžiky, kdy na celý svůj dřívější život úplně zapomínám. Sobě sama jsouc cizí stávám se cizí i pro jiné. Když tak v bílém rouše, s prostičkým slaměným kloboukem na hlavě vstupují pomocí ruky Armandovy do člunu, nechávajíc se na vlnách kolébat, až přistanem pod vrby malého ostrova, tuť ptám se nezdědka sama sebe, je-li tento bílý stín ještě Marguerite Gauthierova? Jindy jsem se zdobívala perlami a diamanty, teď mi stačí vůně květiny, kterou mi Armand daroval. Ano, jsem šťastna, brzy však budu ještě šťastnější. Nevíte dosud všechno!

Nich. Co ještě?

Mar. Brzy budu žít v každém ohledu, jak vy jste dosavad žili.

Nich. Jak tomu mám rozumět?

Mar. Dosud neví Armand o ničem. Chci všechno prodat, co v Paříži mám. Z výtěžku zapravím své dluhy a najmu si ve vašem sousedství malý skromný příbytek. V leť postěhuju se na venek, jenže na skromnější letohrádek, nežli je tento. Jsouť lidé, kteří chtějí

zvědět, co je štěstí — nuže, naučila jsem se tomu od vás i mohu nyní jiné poučovat.

Nan. (vstoupí). Madame, nějaký pán přeje si s vámi mluvit.

Mar. (k Níchette). Toť zajisté můj jednatel z Paříže, jež očekávám v příčině obchodních záležitostí. Choďte s Gustavem tak dlouho po zahradě, až s ním vše uspořádám; pojedu pak s vámi do Paříže, abych záměry své uskutečnila. (K Nannině.) Nechť vejde. (Rozloučí se s Nichettou, načež se obrátí k vstupujícím.)

Výstup 3.

Duval. Marguerite. Později Nannine.

Duval (na prahu). Slečna Marguerite Gauthierova ?

Mar. Tak se jmenuji, pane! S kým mám čest —?

Duval. Jmenuji se Duval.

Mar. Pan Duval?

Duval. Ano, slečno, otec Armandův.

Mar. Lituji, že není Armand právě přítomen.

Duval. Víím to, právě proto přicházím; přeju si porozprávět s vámi samojedinou. Chcete mne klidně vyslechnout? Můj syn přivádí se s vámi na mizinu.

Mar. Mýlíte se, pane! Není mi, bohudíky, třeba, abych od Armanda čeho přijímala.

Duval. Vás přepych a vaše marnotratnost jsou dosti známy.

Mar. Odpusťte, pane; jsem žena a ve vlastním domě, oba ty důvody měly by vám ukládat větší šetrnost. Způsob, jakým se mnou mluvíte, musí u muže tak vzdělaného tím více překvapovat, anto mám poprvé čest vás viděti. A protož —

Duval. A protož?

Mar. Musím vás prosit za dovolení, abych směla se vzdálit, více k vůli vám, nežli k vůli sobě.

Duval. V skutku, nevarováno mne zbůhdarma před vámi, i nenazýváno vás bez příčiny nebezpečnou ženou.

Mar. Může být, nebezpečnou sobě, ne však jiným.

Duval. Budsi tomu jakkoliv, tolik je jisto, že se Armand pro vás zničuje.

Mar. Opakuji vám znova, pane, že jste úplně na omylu.

Duval. Pak nepochopuji příhřpis notářův, ve kterém mi oznamuje, že vám chce Armand upsati roční důchod.

Mar. Ujišťuji vás co nejslavněji, měl-li Armand podobného úmyslu, že jsem o něm neměla ani nejmenšího tušení; také musel vědět, že bych takového daru od něho nikdy nepřijala.

Duval. Nebývala jste vždy tak nezištna.

Mar. Pravda, avšak dříve jsem také nemilovala.

Duval. Nyní tedy —

Mar. Miluji se vsí tou čistotou citu, jakéž nalézá žena ve hloubi srdce svého, když se Bůh nad ní slitoval a pokáním ji znova povznesl.

Duval. Byl jsem na podobné fráse připraven.

Mar. Poslyšte mne, pane! Přísahám vám při tom, co mi nejdražšího na světě, při své lásce k Armandovi, že jsem o zamýšleném tom věnování ničeho nevěděla.

Duval. Musíte z něčeho žiti!

Mar. Nutíte mne, pane, abych vám svěřila, co jsem před celým světem chtěla zatajit. Od té doby, co syna vašeho miluji s vroucností a oddaností, jaké jsem dříve nikdy neznala, musila jsem velký díl svého jmění buď prodat nebo zastavit. Právě v tomto okamžiku, když mi bylo ohlášeno, že chce se mnou kdosi mluvit, měla jsem za to, že je to můj jednatel z Paříže, jemuž jsem se odhodlala přepustit veškeré své sbírky, obrazy, veškerý svůj nábytek, zkrátka všečen ten přepych, jež mi vyčítáte. Avšak kdybyste chtěl ještě pochybovat, zde vizte, neočekávala jsem vás i nemohla jsem se tudíž připravit; čtete tento seznam, jakož i smlouvu již uzavřenou. (Podá mu spisy.)

Duval. Smlouva o prodeji vašeho nábytku s podmínkou, aby byli věřitelé uspokojeni a přebytek aby vám byl vydán. (Pohnut.) Můj Bože, tedy jsem byl klamán!

Mar. Ano, pane! Klamete se aneb se necháváte klamat od jiných. Pravda, že jsem byla lehkovážná, a smutná minulost že se za mnou rozprostírá; kdybych mohla tuto smazati, dala bych mileráda poslední krůpěj krve své. Cokoli vám bylo o mně řečeno, ó věřte, prosím, že mám srdce, že jsem poctiva. Armandovi za to děkuji, čím jsem nyní.

Jsemť od třech měsíců tak šťastna! Vy jste otec Armandův, tak dobrý zajisté jako on. Ó prosím vás, neříkejte mu nic zlého o mně! On by vám uvěřil, neboť vás miluje; také já vás ctím a miluji, protože jste jeho otcem.

Duval. Odpusťte mi, drahá slečno, způsob, jakým jsem prvé proti vám vystoupil; neznal jsem vás dosud, nevěděl jsem, jaké šlechetné pocity ve vás dřímají. Přišel jsem, pohněván dlouhým mlčením synovým jakož i nevděčností, jejíž vinu vám jsem přičítal. Prosím tudíž ještě jednou za odpuštění!

Mar. O díky vám za tato slova; onať mne naplňují blahou útěchou.

Duval. Ve jménu šlechetných těch pocitů musím však žádat na vás oběť ku blahu svého syna, větší nežli všechny dosavadní, jichž jste mu přinášela.

Mar. Ó můj Bože!

Duval. Poslyšte mě a nehoršete se na mne. (Jde nazpět a odloží klobouk.)

Mar. Probůh, pane, zadržte, zapřísahám vás! Vy žádáte cosi hrozného ode mne, a to tím hroznějšího, protože jsem se toho dávno již obávala. Čekala jsem vás, neboť jsem byla příliš šťastna!

Duval (vede ji k pohovce a usedne na židli vedle ní). Promluvmve spolu co dva poctiví přátelé, kteří tutéž lásku, ačkoli v různém smyslu, v srdci chovají. Nesnažíme-liž se oba, abychom náklonnost tuto projevíli a založili štěstí toho, jež tak nevyřlovně milujem?

Mar. Máte pravdu, pane! Mluvte, prosím.

Duval. Duše vaše jest schopna velkomyslnosti, jakou u žen zřídka nalézáme; proto mluvím s vámi také, Marguerite, jako otec, očekávající od vás štěstí dvou dítek.

Mar. Dvou dítek?

Duval. Vězte tedy, co mne sem vlastně přivádí. Mám dceru, mladou, sličnou, cistou jako anděl. Ona miluje mladého muže a čerpá z lásky té veškeré blaho života. Má se s ním zasnoubit a vstoupit následkem toho do rodiny ctihodné, která smyšlení stejně

počestného i při mé rodině přísně vyhledává. Svět má své zvláštní zákony. Jakkoli čista jevíte se nyní zrakům Armandovým ano i mým, společnost vám přece neodpustí vaši minulost a uzavře před vámi bez milosti dvěře. Rodina muže, jenž se má stát zetěm mým, slyšela o poměru Armandovu k vám, i vyslovila se pevně a určitě, že spojení s námi navždy přeruší, bude-li Armand takto pokračovat. Nuže, má snad budoucnost mladého, nevinného děvčete vámi být zničena? Ve jmenu vlastní vaší lásky vás zapřísahám, abyste nemařila štěstí mé dcery!

Mar. Takto se mnou dosud nikdo nemluvil. Ach, vaše slova blaží i zarmucují mne zároveň! Máte pravdu, rozuměla jsem vám; vrátím se ihned do Paříže a rozloučím se na nějaký čas s Armandem. Bude mi to velmi za těžko, avšak učiním to, abyste mi neměl čeho vytýkat. A pak mi radostné shledání bude kdysi náhradou za bolestné rozloučení se. Vyť zajisté dovolíte, aby mi směl časem psát, až jen bude sestra jeho provdána.

Duval. Dík, Marguerite, dík za váš jemnocit; avšak žádám něco jiného, mé dítě.

Mar. Něco jiného? Velký Bože! což můžete ještě žádat?

Duval. Slyšte mne klidně, Marguerite, chci s vámi jednat zcela upřímně. Vzdálení-se na čas nemůže nám dostačit.

Mar. Tedy chcete, abych Armanda ihned a navždy opustila?

Duval. Musí to být!

Mar. Ó nikdy, pane! Mám se od Armanda odloučiti? Toť bylo by více nežli nespravedlivost, toť by byl zločin! Netušíte, jak mocna a velika je naše láska, nevíte, že nemám rodičů ani přátel, ani příbuzných, a že Armand, když mi odpouštěl, přísahal býti mně tím vším. Život můj sloučen nerozdílně s jeho životem. Vy nevíte, že jsem stížena chorobou nevyлéčitelnou, že mi zbývá krátká toliko lhůta, několik jen roků pozemské pouti, a láska má že jest veškerou nadějí, veškerým blahem tohoto zbytku života? Armanda opustit? nikoliv, raději mne ihned usmrťte!

Duval. Upokojte se a nerozčilujte se přes míru. Jste mlada,

milování hodna: okamžitou ze- mdlenost pokládáte za hlubší chorobu. Člověk tak rychle neumírá. Žádám obět nesmírnou, vím to, avšak vidím se nuceným ji žádat. Znáte i milujete Armanda teprva od třech měsíců. Má láska tak mladá práva, aby zničila celou budoucnost? Ano, budoucnost syna mého jest ohrožena, jestliže vy neodstoupíte. Mimo to — jste tím jista, že tato láska bude věčně trvat? Nemůžete-liž se sama v citech svých klamat?

Mar. Nikoliv, pane! Nemilovala jsem před tím nikdy a nebudu mimo něho nikoho více milovat.

Duval. Chci tomu věřit; avšak byť jste mu zůstala věrnou, zůstane i on věrným na věky? V tomto věku jest vrtkavost tak obyčejna. Nemění-liž srdce za všech dob své náklonnosti? Je to vždy totéž srdce, které v synu rodiče nade vše miluje, v manželu k ženě více lne nežli k rodičům, a v otci dítky nad ženu, nad rodiče i nad příbuzné staví. Příroda jest na změny tak bohata.

Je tedy možno, že se mýlíte. Chcete-li však skutečnost, jistotu, ani té před vámi nezatajím.

Mar. Mluvte, poslouchám!

Duval. Hodláte obětovat synu mému všechno, leč jakou obět může on vám navzájem nabídnout, přijme-li vaši? Chcete mu věnovati svoje nejkrásnější leta; později však, až se dostaví nevyhnutelné přesycení, co má z toho pojití? Buďto jest on praobyčejným člověkem a opustí vás pod surovou nějakou záminkou, jak to tak mnozí činívají, aneb je dosti šlecheten, aby vás pojal za manželku. Takovému manželství nedostává se však všeho mravního základu; nemůže se opírat ani o náboženství, ani o mravnost ani o rodinu. Jakého postavení může on pak zaujímat, jaká dráha jest mu otevřena, jaká útěcha pokvete mně, který jsem se po dvacet let jeho štěstí obětoval? Vzájemná vaše láska, o níž nepochybují, nepodává mi žádné dostatečné záruky. Co zbude, až oba sestárnete? kdo vám zabezpečuje, že jeho láska nezmizí zároveň s vaší mladostí?

Mar. Ó té truchlivé skutečnosti!

Duval. Nikoliv, Marguerite; jestiž v životě osudná jakási nutnost,

o kterou se ztroskotáme, chceme-li s ní bojovat. Co tu na vás žádám, jest ukrutné, avšak úcta, jakou jste mne naplnila, dovoluje mi tak mluvit. Chci děkovat za obět, kterou vám ukládám, vašemu vlastnímu rozumu, vaší lásce k mému synu, a nikoliv otcovské autoritě a moci, jakáž mi přísluší. Jednoho dne budete moci být hrda na své jednání. Mluvit s vámi muž, znající život; otec mohoucí štěstí svého dítěte od vás požadovat. Nuže, Marguerite, dokažte, že syna mého milujete majíc odvalu, abyste se ho odřkla.

Mar. (pro sebe). Můj Bože! což mi jiného zbývá? Cítím to hluboko v duši své. Minulost mne odsuzuje, a svět mi nikdy neuvěří, nikdy neodpustí! Armand nemá pro mne býti zničen! Co se státi musí, staniž se! Nuže, osude, oběť je připravena! (Nahlas.) Chci vás uposlechnout, pane. Povězte kdysi krásné, nevinné dceři své, co učinila pro ni žena neznající než jediné naděje, jediné myšlénky, jediného blaha na tomto světě; že pro ni žena ta obětovala vše, rozedravši vlastní rukou srdce své, až se zakrvácelo.

Duval. Ubohá ženo!

Mar. Litujete mne, pláčete, pane? Ó díky vám za tyto slzy, dodávají mi potřebné síly a zmužilosti. Co mám činit? poručejte, jsem hotova!

Duval. Musíte mu říci, že jej už nemilujete.

Mar. (s truchlivým úsměvem). Tomu neuvěřím.

Duval. Pak musíte odcestovat.

Mar. Pocestuje za mnou.

Duval. Nuže —

Mar. Ještě slovo, pane! Věříte, že miluji Armanda zcela nezištně?

Duval. Věřím, Marguerite.

Mar. Věříte, že tato láska jest pokáním a smírem mého života?

Duval. Ano, Marguerite, věřím vám.

Mar. Pak mi udělte svého požehnání tak, jako byste žehnal dceři svojí, a požehnání to zjedná mi vítězství nad mou láskou. Přísahám vám, že se váš syn do osmi dnů k vám navrátí, snad nešťasten pro

nějaký čas, ale úplně vyléčen. Mimo to vám přísahám, že se nikdy nedoví, co se mezi námi dvěma událo.

Duval. Vy jste bytost šlechtná, Marguerite, obávám se však přece —

Mar. Ó nebojte se ničeho, pane; naučit se velmi brzo mě nenávidět. (Zvoní.)

Mannine (vstoupí).

Mar. Požádej Prudence, aby sem přišla.

Nan. Ano, madame. (Odejde.)

Mar. Prosím jen za jednu laskavost.

Duval. Žádejte směle!

Mar. Za několik hodin bude zachvácen Armand největším žalem, jakého snad kdy v životě zakusil neb zažije; bude mu třeba pak milujícího srdce, na němž by se vyplakal. Zůstaňte, prosím, u něho, pečujte o něj ! — Nyní se musíme rozloučit. Armand se může každého okamžiku navrátit, a kdyby vás tu našel, bylo by vše ztraceno.

Duval. Co hodláte učinit?

Mar. Oběť má musí zůstat celému světu tajemstvím.

Duval. Jak se vám mohu za ni odměnit?

Mar. Až budu kdysi mrtva, Armand pak klnouti bude mé památce, můžete mu říci, jak velice jsem ho milovala a čím jsem to dokázala. Buďte s Bohem, pane Duval! nespátříme se nikdy více! Kéž byste byli vy všickni šťastni!

Duval. Bůh s vámi, milé dítě! (Položí jí ruku na hlavu a odejde.)

Výstup 4.

Prudence. Marguerite. Později Armand.

Mar. Ó Bože, dej mi síly! (Píše list.) *Prud.* Dala jste mne zavolat, *Marguerite.* *Mar.* Chci, abyste mi ještě něco obstarala.

Prud. Co ?

Mar. Zde tento list.

Prud. Komu?

Mar. Čtěte nadpis. (*Prudence* jeví pohnuti.) Ticho! Jděte bez prodlení!

Prud. (odejde).

Mar. (sama). A nyní list *Armandovi*. Co mu mám říci? O Bože, promiň mi to zlo, kterého se na něm dopouštím; odpusť jemu utrpení, kteréž on mi způsobí. O já se ještě zblázním! Není možná — nemám k tomu odvahy!

Armand (který se byl náhle přiblížil). Co to zde děláš, *Marguerite*?

Mar. (zvedne se). *Armand!* — Nic, příteli!

Arm. Tys právě psala?

Mar. Nikoli — však přece.

Arm. Odkud tyto rozpaky, toto blednutí ? Komu's psala, *Marguerite*? Dej mi ten list!

Mar. List ten byl určen tobě, avšak zapřísahám tě, abys jej nečetl.

Arm. K čemu tyto tajnosti ? Myslím, že jsme s tím již pro vždy hotovi.

Mar. Právě tak málo, jako s podezřením, kteréž, jak se zdá, dosud chováš.

Arm. Odpusť, *Marguerite*, jsem všecek rozmrzelv.

Mar. Velký bože! co se stalo?

Arm. Můj otec přijel.

Mar. A viděls jej?

Arm. Ještě ne; zanechal však v bytu mém přísný list. Dověděl se, kde se zdržuji, ví, že žiju s tebou zde na venkově. Bude následovati dlouhá trapná rozmluva. Však co na tom? závisím sic. dosud na něm, leč bude-li třeba, chci pracovati pro nás oba. Žádné namáhání nebude mi přílišným, dokud mne bude odměňovat za ně tvoje láska.

Mar. (pro sebe). Ó bože! jak velice mne miluje! (Nahlas.) Nesmíš se však s otcem svým rozhněvati. Chci se mu vrhnouti k nohoun a prosit jej tak dlouho, až nám odpustí.

Arm. Jakým tonem to povídáš, Marguerite? Něco se zde děje. Zpráva, již jsem ti přinesl, samojediná tebou tak nezatrásla; ty přede mnou něco skrýváš, s těži jen se přemáháš. Zde se událo nějaké neštěstí. Tento list — (Vztahuje ruku po něm.)

Mar. (zdržujíc jej). Tento list uzavírá v sobě tajemství, jež ti nemohu ústně vyjeviti. Tento list jest důkazem nej vyšší lásky mé k tobě, Armande, přísahám ti to! Více na mně nežádej.

Arm. Ó podrž si ten list, Marguerite, neboť vím všecko! Prudence mi to ráno pověděla, a za tou příčinou jel jsem do Paříže. Znáám oběť, kterou mi chceš přinésti. Mezitím, co jsi se mým štěstím zabývala, činil jsem totéž pro tebe. To je tedy to tajemství, které přede mnou ukrýváš? Ó jak mi bude možno tolik lásky ti oplatit, drahá, milovaná Marguerito!

Mar. Nyní, když vše víš, nech mě odcestovat.

Arm. Odcestovat?

Mar. Alespoň se vzdálit. Tvůj otec může zde být každý okamžik. Zůstanu s Nichettou a s Gustavem v zahradě, můžeš jen zavolat, budu-li mět přijít. Jakž bych se mohla také od tebe odloučiti? Ty upokojíš otce svého, hněvá-li se na nás; pak si budem moci bez bázně navždy náležet. Budeme pak vždy tak šťastni, jak jsme od třech měsíců. Nejsi-li šťasten? můžeš mi něčeho vytýkat? Řekni mi to, neboť mi to dobře činí. Způsobila-li jsem ti však něčím bolest, odpusť

mi, Armande, neboť miluji tě víc nežli vše ostatní na světě. Byť jsi mi učinil zlého cokoliv, nemohla bych ti klnout, nýbrž toliko žehnat! (Stírá si slzu.)

Arm. Co znamenají tato slova? tyto slzy?

Mar. Nech mě, musím si časem zaplakat, jest mi toho třeba. Teď jsem opět pokojna. Zůstanu ti zcela na blízku. Brzy se opět uvidíme. Patř jen, již se opět směji ! (Odejde.)

Výstup 5.

Armand. Nannine. Později posel. Ku konci Duval.

Arm. Dobrá Marguerite! Jak mne miluje, jak se chvěje před pouhou myšlénkou na nějaké rozloučení. (K Nannine, zaměstnávající se ohněm.) Nannine, přijde-li můj otec, přiveď jej sem okamžitě; bude-li chtít vidět Marguerite, řekni mu, že odjela do Paříže.

Nan. Dobře, pane. (Odejde.)

Arm. Jsem zbytečně tak rozčilen, můj otec mi zajisté porozumí. Minulost jest pro nás oba mrtva. Co mi do světa a jeho tlachu? Marguerite ani já netoužíme více po něm aniž po jeho bezcenných radostech. Poznalit' jsme čistšího a krásnějšího blaha. — Již sedm hodin, můj otec sotva již dnes přijde. Jak zdlouhavě ubíhá mi čas, když Marguerite zde není. Budu trochu čisti. (Nannine přichází s lampou s pravé strany, postaví ji na stůl a odejde; Armand vezme knihu a Čte.) Jak to nudné! jaký to nesmysl! Spisovatel nezná lásky, nezná žen. Jen praobyčejná žena může opustiti svého milence za tak ničemnými záminkami. Kniha ta na mne trapně působí. (Jde k oknu, pak zazvoní; Nannine přijde.) Můj otec dnes již nepřijde, řekni madame, že začíná býti chladno, a že ji zde očekávám.

Nan. Madame zde již není.

Arm. Kde jest?

Nan. Na cestě do Paříže; řekla mi, že se brzy navrátí.

Arm. Madame Duvernoy jela nejspíše s ní?

Nan. Madame Duvernoy odjela již o několik minut dříve. (Odejde.)

Arm. Dobře! (Samoten.) Ona jest s to, vše učinit, aby prodej

ten přece uskutečnila. Na štěstí jest Prudence o všem zpravena a zabrání jí v tom. (Hledí z okna.) Zdá se mi, že se temny stín pohybuje v zahradou. (Volá.) Marguerite! Marguerite! Zadná odpověď! Nannine! Nannine! (Zvoní.) Také Nannine nepřichází. Co to má znamenat? Mlčení to mne znepokojuje. Proč jsem nechal Marguerite tak pozdě ještě odejít? Ona něco přede mnou taji; plakala. Měla by mne klamat ? klamat v okamžiku, kdy mi hodlá vše obětovat? Toť nemožno! Nemohlo ji však stihnout nějaké neštěstí? Jest neustále churava, náhlé uchvácení, mdloba nebo dokonce smrt! Jsem tak znepokojen — musím ihned —

Posel (vstoupí). Pan Armand Duval?

Arm. Ten jsem já.

Posel. Zde jest list pro vás, pane.

Arm. Odkud ?

Posel. Z Paříže.

Arm. Kdo vám jej odevzdal.

Posel. Nějaká dáma.

Arm. A jak jste se dostal sem do pavillonu?

Posel. Nalezl jsem dvířka zahradní otevřena, nikoho v zahradě. Jelikož pak jsem viděl zde světlo, myslil jsem —

Arm. Dobrá! můžete jít.

Posel (odejde).

Arm. (samoten). List ten je od Marguerite. Proč jsem tak pohnut? Zajisté že mne očekává, udává, mně místo, kde ji mám nalézt. (Chce list otevřít.) Chvěju se ! Aj, nebuď bláhový ! (Duval mezitím nespozorován vstoupí.) „V okamžiku, kdy budete toto zde čísti —“ (Vzkřikne.) Ach ! (Spatří otce.) Můj otče! můj otče ! (Vrhne se mu vzlykaje v náručí.)

Duval (vezme list a čte). Ubohý synu !

(Opona spadne.)

Jednání čtvrté.

Pokoj u Olympie. Prostředními dveřmi viděti do salonu skvěle ozářeného. Dvoje dvěře postranní. Vpravo stůlek, kolem něhož sedí hosté hrající v karty. Vlevo na pohovce dámy. Šumná hudba orkestru. Tančí se. Všeobecný ruch na jevišti.

Výstup 1.

*Gaston. Arthur. Doktor. Prudence. Anau. Saint
Gaudens. Olympie. Hosté. Později Armand.*

Gaston (drží hru). Všecko obsazeno?

Arthur. Mnoho-li je ještě v bance ?

Gaston. Sto louisdorů.

Arthur. Nuže, sázím pět franků.

Gaston. To stojí za to, že jste se ptal.

Arthur. Mám snad vsadit raději deset louisdorů na slovo?

Gaston. To raději ne! (K doktorovi.) A vy, doktore, nechcete hrát?

Doktor. Ne!

Gaston. Co tam tropíte?

Doktor. Klábosím s krásnými dámami a činím se tak známějším.

Gaston. Vyhráváte tedy dvojnásob, aniž byste sázel. Kdo ještě sází?

Prud. Pozor! já dávám deset franků.

Gaston. A kde jsou?

Prud. V mém sáčku.

Gaston (ve smíchu). Dám dvacet, když mi je ukážete.

Prud. Škoda! zapomněla jsem je doma !

Gaston. Zde je máte. (Dá jí peníze.)

Prud. Oplatím vám je.

Gaston. Nemluvte hlouposti. (Sejme kartu.) Vyhrál jsem! (Stáhne peníze.)

Prud. Vyhrává neustále!

Olympie (vystoupí se Saint Gaudensem). Jakže ? zde se ještě pořád hraje?

Gaston. Váš ples je okouzlující!

Arthur. Saint Gaudens bude nejlépe vědět co stojí.

Olym. Za to nesmí paní Gaudensova vědět ničeho. Apropos, Saint Gaudense, dejte mi deset louisdorů, abych si mohla přisadit.

Prud. Saint Gaudense, půjčte mi šedesát franků.

Anaïs. Saint Gaudense, opatřte mi sklenici vody.

S. Gaud. Nemohu se roztrhnout! Musí to býti hned?

Anaïs. Nikoliv, chcete-li, můžete zůstat a vypravovat nám raději historku o spanilé tanečnici od velké opery.

S. Gaud. Hned jsem tu s vodou! (Odkvapí, všickni se smějí.)

Gaston. Jest Marguerite již zde?

Olym. Přijde teprv.

Gaston. A Armand?

Prud. Armand není v Paříži. Vy tedy nevíte, co se přihodilo ?

Gaston. Ne.

Prud. Rozešli se.

Gaston. Je-li možná?

Prud. Marguerite jej opustila.

Gaston. A proč?

Prud. Protože jest lépe od muže dříve odejít, nežli sám nás propustí.

S. Gaud. (vrátí se). Zde je voda!

Anaïs. Díky vám, ctihodný starče. Z vděčnosti daruji vám vaši historku.

Gaston (vstane). Pánové, vzdávám se banky, nestojí to věru za namáhání; dvě hodiny tu již sedím a prohrávám sotva dva tisíce franků. Také hra počíná mě již nudit. (Jiný převezme hru.)

Armand (vstoupí).

Prud. Hleďme, Armand!

Gaston (k Armandovi). Mluvili jsme právě o tobě; myslil jsem, žeš dosud v Toursu.

Arm. Jak vidíš, byls na omylu.

Gaston. Kdy jsi se vrátil?

Arm. Před hodinou.

Prud. Nuže, milý Armande, co přinášíte nového ?

Arm. Nic.

Prud. Viděl jste již opět Margueritu?

Arm. Ne.

Prud. Ona sem přijde.

Arm. Tedy ji uvidím.

Prud. Jakým to tónem povídáte?

Arm. Jak to mám jinak říci?

Prud. Vaše srdce je tedy vyléčeno?

Arm. Ó úplně! byl bych jinak zde?

Prud. Nemyslíte víc na ni?

Arm. To nechci právě říci; náležím však k lidem, při kterých záleží vše na způsobu, jakým se s nimi nakládá. Marguerite učinila mi rozchod mnohem snadnějším, než bych byl od ní očekával. Přiznávám se upřímně, že jsem ji velice miloval.

Prud. Také ona vás milovala, byl však čas, abyste se rozešli. Nemělať již ničeho, co by byla mohla prodat.

Arm. A nyní?

Prud. Nalézá se opět v nějskvělejších poměrech, pan de Varville se o to postaral. Má nyní opět ekvipáži, diamanty a nábytek nádhernější než kdy před tím. Jest opět zcela šťastna.

Arm. Což bydlí v Paříži?

Prud. Ovšem; nevkročilať nohou více do Auteilu, co jste vy odejel. Ani byste neuvěřil, jak se Marguerite od té doby změnila. Tak jsem ji dřív nikdy nevidala. Již skoro ani nespí, vrhá se z radovánky do radovánky, tančí celé noci. Onehdy musila celé tři dni ležet, a když jí lékař konečně dovolil vstáti, začala na novo. Bude-li to tropiti tak dále, nevydrží to dlouho, musí se zničit. Chcete se s ní zde setkat?

74 Dáma s kameliemi

Arm. Naopak, vyhnul bych se rád všelikým přetřesům věci té.
Minulost je pro mne mrtva, odpočívej v pokoji!

Prud. To je rozumné i těším se z toho.

Arm. (spatří přicházejícího Gustava). Odpusťte, milá Prudence,
tam přichází přítel, jemuž mám ještě několik slov říci.

Prud. Pan Gustav? Co ten zde dělá?

Výstup 2.

Gustav. Předešlí. Později Marguerite a Varville.

Arm. Konečně! Obdržel jsi můj list ? *Gustav.* Jedině proto jsem zde.

Arm. Divíš se zajisté, že si preju tvé přítomnosti ve kruhu, jehož bys byl raději se stranil.

Gustav. Tak jest.

Arm. Neviděls Marguerite již dávno ? *Gustav.* Od té doby, co jsem byl u tebe. *Arm.* Ty tedy nevíš ničeho?

Gustav. Ani slova. Žádám tě za vysvětlení.

Arm. Myslíš, že mě Marguerite dosud miluje, není-liž pravda?

Gustav. Zajisté.

Arm. (podá mu list Margueritin). Čti.

Gustav. To že psala Marguerite?

Arm. Ona sama.

Gustav. A kdy?

Arm. Asi před měsícem.

Gustav. Odpověděls jí?

Arm. Co jsem měl odpověděti? Rána ta zasáhla mne tak nenadále, že jsem div smyslů nepozbyl ! Chápeš to ? Ona — Marguerite — mohla mne klamat, mne, kterýž ji tak nevýslovně miloval! O ženy nemají duše, nemají srdce! Bylo mi třeba pravého přítele, abych po tom, co se mi přihodilo, mohl snášet břímě života. Nalezl jsem jej v otci svém i nechal jsem se od něho vésti jako bezvolné děcko. Odebrali jsme se do Toursu. Myslil jsem, že tam naleznu poklidu, nebylo to možno. Chci tudíž pohrdáním lásky se pozbavit, zástíím zničit minulost. Proto přicházím sem, abych se s ní

zde setkal. Co se ještě stane, nevím, jsem však jist, že se něco stane. Kdož ví, nebude-li mi třeba oddaného přítele!

Gustav. Můžeš zcela za mne spoléhat, milý Annande. Rozvažuj však dobře. Máš tu před sebou ženu, a každé pohanění bezbranné ženy rovná se zbabělosti.

Arm. Má milence, který může žádat na mně dostiučinění; urazím-li ji, nabídnu mu za to svoji krev.

Sluha (ohlašuje). Slečna Marguerite Gauthierova, pan baron Varville.

Arm. Zde jest!

Olym. (jde Margueritě vstříc). Přicházíš tak pozdě!

Var. Opera je teprva nyní u konce. (Podává přítomným pánům ruku.)

Prud. (k Margueritě). Jak se daří?

Mar. O zcela dobře.

Prud. Armand je zde.

Mar. Armand?!

Prud. Ano. (V témž okamžiku shlédne Armand, sedící u stolku ke hraní, Marguerite, kteráž se naň nesměle usmívá, a pozdravuje ji zcela chladně.)

Mar. Neměla jsem přijít sem.

Prud. Proč?

Mar. Můžete se ještě ptát?

Prud. Právě naopak, jednou se musíte s Armandem kdesi setkat; tedy raději dřív nežli později.

Mar. Mluvil s vámi?

Prud. Ano.

Mar. O mně?

Prud. Ovšem.

Mar. A co pravil?

Prud. Ze jest úplně vyléčen, a že jste dobře učinila.

Mar. Tím líp; avšak není to možno, nemůže to být pravda, jest příliš bled a utrápen.

Var. (k Marguerite). Pan Duval je zde, Marguerite.

Mar. Vím to.

Var. Přísahajte mi, že jste dřív o tom nevěděla, přijde-li čili nic.

Mar. Přísahám!

Var. Slibte mi, že s ním nechcete mluvit.

Mar. Slibuji vám to, nemohu však zároveň slíbit, že budu mlčet, promluví-li na mne. Prudence, zůstaňte při mně.

Doktor (k Margueritě). Dobry večer, madame.

Mar. Ah, vy jste to, milý doktore? Proč na mne tak pozorně hledíte?

Doktor. Můžem-li při vás činit něco lepšího?

Mar. Pravda-li, že jsem se změnila?

Doktor. Setrte se, madame, musím vás snažně za to žádat. Zítřka k vám přijdu, abych vám po svém způsobu notně domluvil.

Mar. To ráda slyším. Domlouvejte mi jen, mám vás za to tím radši. Chcete snad již opět odejít ?

Doktor. Co nevidět, musím navštívit! dnes ještě nemocného, jehož po šest měsíců každodenně v určitou hodinu vídám.

Mar. Jaká to věrnost! (Podá doktorovi ruku a vzdálí se.)

Gustav. Dobrý den, slečno Marguerite!

Mar. O jak mne těší, že vás zde vidím, milý Gustave. Je tu Nichette s vámi?

Gustav. Není.

Mar. Pochopuji. Milujte to dobré děvče, Gustave! Ach, je tak sladko býti milovánu! (Stírá si slzy.)

Gustav. Co je vám, Marguerite?

Mar. Ó jsem velmi nešťastna!

Gustav. Proč jste sem přišla?

Mar. Jsem-jíž svou vlastní paní? A pak, chtěla jsem pozapomenout na svůj žal.

Gustav. Chcete-li rady mé uposlechnout, opusťte okamžitě tento ples.

Mar. Proč?

Gustav. Protože nikdo neví, co se může stát. Armand —

Metr. Armand mě nenávidí.

Gustav. Nikoliv, miluje vás dosavad; hled'te jen, jak je bled; neumít se ovládat. Mezi ním a panem de Varville může dojíti snadno k nepřijemné srážce. Omluvte se lehkou chorobou.

Mar. K vůli mně souboj mezi nimi! ne, to nesmí být! Máte pravdu, Gustave, odstraním se. (Vstane.)

Var. (přiblíží se k Margueritě). Kam chcete, Marguerite ?

Mar. Cítím se churavou a ráda bych se vzdálila.

Var. Vy nejste churava, Marguerite. Chcete odejít jedině proto, že jest on přítomen, a že si vás nevšímá. Vězte však, že nehodlám hráti přiřknutou mně směšnou úlohu. Chtěla jste mermomocí ples tento navštívit a proto zůstaňte!

Olym. (k Margueritě). Co se dávalo dnes v opeře?

Var. Favoritka.

Arm. Kronika to ženy, která svého milence zradila.

Prud. Všední to událost.

Anaïs. Proto však přece lživá. Není ženy, která by muže klamala, když jej opravdu miluje.

Arm. O ručím vám za to, že je podobných.

Anaïs. Kde?

Arm. Všude!

Olym. Buďsi; ale mezi milenci mohou být velké rozdíly.

Arm. Právě jako mezi ženami.

Gaston. Milý Armande, tyť hraješ pekelnou hru!

Arm. Jen abych seznal, pravdivé-li přísloví: štěstí ve hře, neštěstí v lásce.

Gaston. Pak musíš být v lásce nad míru nešťasten, neboť máš ve hře tak báječné štěstí!

Arm. Chci dnes banku rozbiti a s vvhrou odebrati se na venek.

Olym. Samoten?

Arm. Nikoliv, se ženou, která mne již jednou opustila, a která se nejspíše ke mně navrátí, až uvidí, že mám peníze. (Pro sebe.) Neodpovídá!

Gustav. Armande, prosím tě, ustaň ! Hleď jen, jak to ubohé děvče trpí!

Arm. O je to znamenitá historka! Musím vám ji jednou vypravovat. Přichází v ní také jakýsi deus ex machina, roztomilé to chlapísko.

Var. (předstoupí). Pane!

Mar. (potichu). Varville, vyzvete-li Armanda, nespatříme se nikdy více!

Var. Opravdu, jste ve hře tak šťasten a hodláte, jak slyším, peněz vyhraných tak dobře užiti, že spěchám, abych také svým halěrem k tomu přispěl. Navrhuji vám partii mezi náma dvěma.

Arm. Přijímám s velkou radostí!

Var. Sázím sto louisdorů.

Arm. Platí! (Sejme kartu.)

Gaston. Armand vyhrál.

Var. Sázím dvě stě!

Arm. Platí; mějte se však na pozoru, staré to přísloví zní obráceně: Štěstí v lásce, neštěstí ve hře! (Sejme.)

Gaston. Šest — osm! Armand opět vyhrál.

Olym. A baron zaplatí mu jeho letohrádek.

Mar. (pro sebe). O Bože! jak to ještě skončí ?

Olym. Vzhůru, moji drazí, stůl jest připraven a jídlo nám vystydne.

Arm. Přejete si dále hráti, pane barone?

Var. Nyní ne!

Arm. Jsem vám dlužen odvetu; jest vám úplně na vůli, kdy a kde.

Var. Můžete na to spoléhat, že vaší cchoty co nejdříve použiju.

Olym. (vezme Armanda pod paždí). Pojd'te, prchlívce!

Var. Marguerite, následujte mne!

Mar. Mám jen několik slov Prudenci říci.

Var. Nepřijdete-li za pět minut za mnou, osmělím se pro vás přijítí.

Mar. Dobře, jděte jen!

Var. (odejde).

Mar. (k Prudenci). Vyhledejte rychle Armanda a zapřísáhněte jej při všem, co mu svátého, aby sem přišel. Musím s ním mluvit.

Prud. Bude-li se však zdráhat?

Mar. Nebude, jen rychle!

Prud. (odejde).

Mar. (samotna). Chci se sebrat a zdáti se pokojnou. On musí i nadále o mně tak smýšlet, jak nyní smýšlí. Budu však míti dost síly, abych stála ve slibu, jež jsem otci jeho učinila? Ó Bože, dej aby mě nenáviděl, aby mnou povrhoval, neboť je to jediná cesta k odvrácení všeho neštěstí. Tu jest již!

Výstup 3.

Armand. Marguerite. Později Varville a ostatní.

Arm. Poručila jste, madame?

Mar. Ano, Armande, chci s vámi mluvit.

Arm. Mluvte, poslouchám. Chcete se ospravedlnit ?

Mar. Nikoliv, o tom nemůže být víc řeči. Prosim vás sama, abyste se nezmiňoval o minulosti.

Arm. Máte pravdu, madame, musila byste se zardít!

Mar. O šetřte mne, Armande. Vidíte sám, jak jsem bledá a bídua. Podejte mi jako dříve ruky své.

Arm. Ne, madame, nikdy! Je-li to vše, co mi máte říci — (Chce, odejít.)

Mar. Nebyla bych nikdy věřila, že zamítnete ruku, kterou vám podávám. Avšak o to nejde v tomto okamžiku. Armande, musíte opět odcestovat.

Arm. Odcestovat?

Mar. Navraťte se ku svému otci, a to hned!

Arm. A proč, madame?

Mar. Protože vás chce pan Varville vyzvat na souboj, já pak nechci vinu takového neštěstí nésti. Postačí, trpím-li já samojediná.

Arm. Vy mi tedy radíte, abych vyhnul se souboji? Máte mne za zbabělce, neboť jakéž jiné pohnutky může mít žena jako vy?

Mar. Armande, přísahám vám, že jsem za jediný měsíc vytrpěla tolik, že nemám ani síly, abych to vyslovila! Cítím, kterak mě choroba má hubí a zničuje. Jmenem dřívější naší lásky zapřísahám vás, navraťte se ku svému otci a zapomeňte na mne, můžete-li.

Arm. O pochopuji vše! Chvějete se o svého milence, o své vlastní

štěstí! Jedinou ranou z banibitky mohl bych veškeré vaše poměry ztroskotati. To by bylo pro vás ovšem velmi nepříjemné.

Mar. Armande, vy sám byste mohl být usmrčen, a to jest jediná příčina!

Arm. Což vám na tom záleží, žiju-li čili nic? Strachovala jste se o mne, když jste mi psala: „Armande, zapomeň na mne, jsem milenkou jiného“? Kdybych byl zahynul zoufalstvím neb žalem srdce, co by vám to bylo škodilo? Nezemřel-li jsem tehdy, byla to jediné myšlénka pomsty, která mne udržela na živu. Aj, myslila jste snad, že to tak snadno přejde, že nebudu nikdy již na vás ani na vašem souvinníku žádat zadostiučinění? Nikoliv, madame, vrátil jsem se jediné proto do Paříže. Mezi mnou a panem de Varville jest nepřátelství na život i na smrt. A byť jste vy sama proto měla zemřít, já jej dovedu stihnouti, to vám přísahám!

Mar. Pan de Varville jest vším tím, co se stalo, úplně nevinné.

Arm. Vy jej milujete, a to je pro mne dostatečnou příčinou, abych jej nenáviděl.

Mar. Víte sám příliš dobře, že ho nemiluji, že muže takového nikdy milovat nemohu!

Arm. Proč tedy s ním žijete?

Mar. Pro všechno na světě, neptejte se mne, nemohu vám to říci!

Arm. Tedy vám to řeknu sám: předstíráte mu lásku, protože jste žena beze cti a bez srdce, protože se vám záhy zzelelo oběti, jakou jste mi na krátko přinášela, protože se vám nedostává odvahy a vytrvalosti k dobrému; protože konečně muž, který vám věnoval celé své žití, svou čest i budoucnost, má v očích vašich méně ceny, než koně u vašeho vozu aneb tento skvost, ježž máte na sobě!

Mar. Nuže, máte pravdu! Nechci se zdáti lepší nežli jsem. Učinila jsem vše to, co mi vyčítáte. Armande, na kolenou svých tě zapřísahám, opusť Paříž a neohlížej se za sebe.

Arm. Učiním tak, leč jen s jedinou výminkou!

Mar. Mluv rychle, Armande, a žádej cokoliv, svoluji k tomu.

Arm. Nuže, půjdeš se mnou!

Mar. (couvajíc). Nikdy!

Arm. Nikdy?

Mar. Ó můj Bože!

Arm. Poslyš, Marguerite, jsem blízek zoufalství, krev moje vře, v mozku mém to buší, nalézám se ve stavu, kde je člověk schopen všeho, i zločinu! Na okamžik jen mohl jsem se domnívat, že mě nenávist k tobě naplňuje; byla to láska, nepřemožitelná, nevýslovná láska, obrovská lítostí, pohrdáním a studem před sebou samým, neboť se stydím za svou vlastní slabost. Nuže, řekni jen jediné slovo, že lituješ, chci na vše zapomenout. Co mi do barona? Nenávidím jej toliko tenkrát, když ty jej miluješ. Hekni mi jen, že mě dosud miluješ, a já ti odpustím. Marguerite, opustíme Paříž, veškerou minulost. Půjdem až kraj světa, kde se nepotkáme se žádnou lidskou bytostí, a kdež budem samotni se svojí láskou.

Mar. Armande, celý svůj život dala bych za jediný den takového štěstí! Není to však možno!

Arm. Ty se ještě zdráháš?

Mar. Dala jsem slovo, přísahala jsem.

Varville (nepozorován vstoupí).

Arm. Panu de Varville, není-liž pravda?

Mar. Ano!

Arm. Panu de Varville, jež miluješ? Řekni, že jej miluješ, a já odejdu!

Mar. (s největším přemáháním). Ano, miluji pana de Varville!

Arm. (vrhne se ke dveřím a otevře je). Sem! sem! vy všickni!

Mar. Armande! Probůh, co počínáš?!

Arm. Celý svět má to slyšet! (K hostem.) Vidíte tuto ženu zde?

Všickni. Marguerite Gauthierova!

Arm. Ano, Marguerite Gauthierova! Víte-li, co učinila? Proдалa své koně, svůj vůz, své sály i diamanty, aby se mnou žila, tak velice mne milovala! Toť krásné, není-liž pravda? A víte-li, co já jsem učinil? Choval jsem se jako bídník, přijal jsem tu obět, aniž bych jí za ni cosi nabídnul; avšak dosud není pozdě, lituji i jsem odhodlán vše

84 Dáma s kameliemi

napravit! Vy všickni jste svědky, že jí od této chvíle nejsem nic více dlužen — (hodí jí hrst bankovek do tváře) že je tímto vše zapláceno!

Mar. (vzkřikne a sklesne nazpět na zem).

Var. Bídniče!

Arm. (chce se na něj vrhnout, ostatní ho zadrží).

(Opona spadne.)

Jednání páté.

Margueritina ložnice. V pozadí postel se záslonami polozavřenými. Pokojík vpravo; před krbem pohovka, na níž leží Gaston. Noční lampa hoří. Piano stojí naproti krbu. Vpravo dvěře.

Výstup 1.

Marguerite spí. Gaston. Později Nannine.

Gaston (pozvedne hlavu). Také jsem si trochu pozdrímnul, jen zdali mezitím ničeho nepotřebovala. (Naslouchá.) Nikoliv, spí. Jak pozdě asi je? Sedm hodin, a dosud se nerozednívá. Musím trochu oheň rozdmýchat. (Fouká do ohně.)

Mar. (probudí se). Nannine, dej mi pít.

Gaston. Hned, milé dítě.

Mar. Kdo je to zde?

Gaston (nalévaje koflík čaje). Já jsem to, Gaston.

Mar. Jak přicházíte do mého pokoje?

Gaston. Pijte jen a pak se všeho dovíte. Je vám čaj dost slazen?

Mar. Ano.

Gaston. Jsem k obsluze nemocných takofka stvořen.

Mar. Ale kde jest Nannine?

Gaston. Spí. Když jsem o jedenácté přišel se pozeptat, jak se vám daří, našel jsem tu nebohou na smrt zemdlenu; já naproti tomu nebyl pranic ospalý. Vy sama jste pokojně dřímala, a tu jsem jí řekl, aby se šla trochu prospat; sám jsem se natáhl zde u ohně na divanu a strávil noc zcela příjemně. Blažilo mne takřka viděti vás tak krásně spící; bylo to lépe, než abych já sám byl spal. Jak se teď cítíte?

Mar. Zdravější, můj dobrý Gastone; ale k cenin ty okolky ?

Gaston. Můj Bože! strávil jsem již nejednu noc mnohem hůře ve společnosti, proč bych nemohl jedinou obětovat samaritánství. Mimo to chtěl jsem vám také něco říci.

Mar. Co, Gastone?

Gaston. Jste nejspíše poněkud v nesnázích.

Mar. V nesnázích?

Gaston. Nu, však mi porozumíte. Nannine mi lecos napověděla o drahých lécích jakož i o nákladné domácnosti. Nejsem sice sám bohat a měl jsem v posledním čase strašlivé neštěstí ve hře. mimo to máme tu nový rok, který mne stojí také pěkný peníz. Při té příležitosti napadá mně také, že jsem vám ještě negratuloval. (Váhavě.) Přeji vám tedy mnoho štěstí a (pohnut) dlouhého života. Jak pravím, poněvadž peněz potřebujete, mohu vám tímto zde posloužit. (Položí tobolek na stůl.) AŽ to bude vyčerpáno, postarám se o jiné.

Mar. (pohnuta). Jaké to srdce! Vy, který jste mi nebyl nežli přítelem, bdíte u mého lože a pečujete o mne!

Gaston. Nemluvme o tom, prosím! Nyní však vám učiním návrh. Víte, co uděláme?

Mar. Mluvte, milý Gastone.

Gaston. Venku jest nejkrásnější počasí, vy jste spala plných osm hodin co nejlépe; chcete-li, můžete ještě dvě nebo tři hodiny odpočívat, pak bude nejkrásněji slunečno. Přijdu pro vás, zahalím vás hezky teple a vyjedem si spolu trochu na procházku, to vám velmi dobře poslouží. Zatím se podívám k matce a nechám se pro svůj nepořádný život od ní notně vyplísnit; pak ji obejmú a budu hned zase zde. Jak se vám líbí můj návrh?

Mar. Výborně, jen budu-li mít potřebných sil.

Gaston. Toho se nebojte, vypadáte znamenitě. (Nannine přichází.) Jen dále, madame jest již vzhůru.

Mar. Jsi zajisté velmi umdlena, Nannine?

Nan. Poněkud, madame.

Mar. Otevři okno a puš sem trochu čerstvého vzduchu. Pokusím se vstáti.

Nan. (otevře okno a hledí z něho.) Madame, lékař přichází.

Mar. Ten dobrý doktor! Jsem vždy první jeho návštěvou. Gastone, otevřte mu, anto sám odcházíte.

Nan. Ale madame.

Mar. Přeju si toho.

Gaston. Tedy na brzké shledání.

Mar. Na brzké shledání!

(Gaston upravuje ještě polštáře na pohovce, mezitím co Marguerite vstává; ona klesne nazpět mdlobou, zvedne se však opět a potácí se, o Nannine opřena, k divanu. Gaston odejde. Doktor přichází právě vhod, aby ji podporoval s druhé strany.)

Výstup 2.

Doktor. Marguerite. Nannine.

Mar. Dobré jitro, milý doktore. Jak jste laskav, že na mne každého rána vzpomínáte. Nannine, podívej se, nepřišly-li nějaké listy.

Nan. (odejde na levo).

Doktor. Podejte mi svou ruku. (Drží ji.) Jak je vám dnes?

Mar. Dobře i zle, zle na těle, líp na duchu. Včerejšího večera strachovala jsem se smrti tak velice, že jsem nechala zavolat kněze. Uznala jsem na to pokojně a probudila se ku podivu posilněna.

Doktor. To shledávám též a slibuji vám ku příštímú jaru trvalé uzdravení.

Mar. Děkuji vám za naději, kterou mi dáváte; konáte tím svoji lékařskou povinnost. Když Bůh lidem lháti zakázal, vyjmul lékaře a dovolil jim, aby zalháváním pravdy těšili nešťastné. (K Nannine, jež se vrací.) Co mi tu přinášíš ?

Nan. Všelijaké dárky.

Mar. Vskutku. Máme dnes prvního ledna. Co se vše v jediném roce změnilo ! (Otvírá balíčky.) Prsten a lístek od Saint Gaudensa — dobrý to člověk! Náramek s lístkem od hraběte Giraye z Londýna—jak by se podivil, kdyby mě nyní viděl.

Nan. Je tu ještě jeden lístek pro vás.

Mar. Kdo mi to píše? (Otevře list a čte.) „Nejmilejší Marguerite! Byla jsem nejméně desetkrát u Tebe, a nebyla jsem k Tobě připuštěna. Nicméně nemohu snést, abys scházela v nejkrásnější den mého života. Slavím svůj sňatek dne prvního ledna. Toť dárek, jež mi Gustav k novému roku podává. Doufám, že Ti zdraví Tvé dovolí,

abys byla oddavkám mým přítomna. Odbývají se o deváté hodině ranní ve chrámu svaté Magdaleny. Spoléhám na Tvou přítomnost. V duchu Tě objímajíc Tvá Nichette.“ — Celý svět je šťasten mimo mne! Pryč s těmito trudnými myšlenkami! Jsem opravdu nevděčna. Doktore, zavřete to okno, jde sem chladno, a podejte mi laskavě psací náčiní. Chci těch několik hodin, jež mi zde na zemi zbývají, věnovat alespoň svým přátelům. (Podepře hlavu o ruce.)

Doktor (jí podává kalamář).

Nan. (potichu k doktorovi). Nuže, pane doktore, jak je?

Doktor (kývá povážlivě hlavou). Ne dobře, ne dobře!

Mar. Doktore, učinite mi to k libosti a obstarajte tento lístek do chrámu, kde bude Nichette oddána. Přeju si vsak, aby jej dostala teprva po obřadu svatebním. Přijmětež napřed již můj dík! (Tiskne mu ruku.) Nezapomeňte na mne a přijďte opět, dovolí-li vám čas.

Doktor (odejde).

Mar. Nyní tu, Nannine, trochu uklid'! (Zvoní se.) Někdo zvoní, jdi se podívat, kdo to.

Nan. (odejde, hned se ale opět vrátí). Je to madame Duvernoy, kteráž si přeje vás spatřit, madame.

Mar. Nechť vstoupí.

Výstup 3.

Prudence. Marguerite. Nannine.

Prud. Nuže, drahá Marguerite, jak se vám daří dnešního rána ?

Mar. Díky, milá Prudence, dosti dobře.

Prud. (potichu). Pošlete Nannine na okamžik odtud, mám s vámi co mluvit, s vámi samojedinou.

Mar. Nannine, jdi také trochu poklízet na druhé straně. Zavolám tě, bude-li toho třeba.

Nan. (odejde).

Prud. Chci vás žádat za malou službu, drahá Marguerite.

Mar. Za jakou?

Prud. Jste při peněžích, drahoušku?

Mar. Víte, že jsem byla v tísní za posledních dnů, ale přes to—jen mluvte, čeho si přejete?

Prud. Máme dnes novoroční den, mám mnoho výloh a potřebovala bych nutně dvě stě franků; mohla byste mi je do konce měsíce zapůjčit?

Mar. (zvedajíc oči k nebi). Do konce měsíce!

Prud. Je-li vám to nemožno —

Mar. Potřebuji sice těch peněz, co tu mám — *Prud.* Nuže, nemluvme o tom více.

Mar. Avšak což na tom? Otevřte tuto přihrádku. Mnoho-li je tam peněz?

Prud. Pět set franků.

Mar. Nuže, vezměte si co potřebujete.

Prud. A což vy, stačíte se zbytkem?

Mar. Mám čeho třeba; nemějte o mne starosti.

Prud. (berouc peníze). Prokazujete mi tím skutečnou službu.

Mar. Tím lépe, milá Prudence, tím lépe.

Prud. Opustím vás nyní; přijdu vás opět navštívit. Vyhlížíte dnes mnohem lépe.

Mar. Opravdu?

Prud. Lepší dnové budou tu co nevidět, vzduch venkovský dokoná vaše uzdravení.

Mar. Tak jest.

Prud. (odcházejíc). Ještě jednou vám děkuji.

Mar. Pošlete mi sem Nannine zpět.

Prud. Stane se. (Odejde.)

Mar. (sama). Hleďme marné útěchy a naděje, které mne stojí dvě stě franků!

Nannine (vracejíc se). Byla tu již zase pro peníze ?

Mar. Ano.

Nan. A dala jste jí je?

Mar. Což jsou peníze, a ona jich tolik potřebuje. Vezmi zde tento náramek a dojdi s ním ke zlatníkovi. Pospěš si; však znáš cestu, neboť mi během posledních tří měsíců mnoho odkoupil.

Nan. (odejde).

Mar. (samotna, vytáhne ze záňadří psaní a čte). „Madame ! Dověděl jsem se o souboji, který odbýván byl mezi mým synem a panem de Varville. Zprávy té nedostalo se mi od Armanda, který po souboji ihned odejel, aniž by mne byl spatřil. Věříte-li, že jsem z počátku Vám vinu toho přičítal ? Nyní, bohudíky, jest pan de Varville z nebezpečí a sám mi to vypravoval. Splnila jste přísahu svou na újmu své duševní síly. Všecky tyto rány osudné otráslly Vaším zdravím. Píšu nyní Armandovi veškerou pravdu, nechať zví všechno. Jest sice daleko vzdálen, vrátí se však zajisté, aby vyprosil od Vás pro sebe i pro mne odpuštění. Přinutil jsem Vás, abyste ztroskotala vlastní své štěstí, a jsem Vám tudíž povinen všelikým dostiučiněním. Setřete se, milé dítě, a doufejte. Vaše odvaha a šlechetné Vaše sebezapření

zasluhují lepšího osudu. O Vaši budoucnost se postarám, to Vám slibuji. Až dotud přijměte ujištění mé lásky, úcty i oddanosti. Martin Duval. Dne patnáctého listopadu.“ — Šest neděl uplynulo od toho dne, co otec Armandův list tento psal, a já jej čítám bez ustání, abych z něho čerpala nové odvahy a síly. Ó kdybych byla aspoň jediné řádky od Armanda obdržela! Kéž by můj život aspoň do jara potrvál! (Přistoupí k oknu.) Jaký radostný ruch na ulici a uvnitř domů; jak krásné a šťastné zdá se býti to děcko tam, co si s jásotem svou novou hračku prohlíží. Zlíbala bych toho milostného andílka!

Nan. (blíží se k Margueritě nevědouc, jak začítí).

Mar. Co jest?

Nan. Není-liž pravda, madame, že je vám dnes mnohem lépe?

Mar. Ano, proč se však tážeš?

Nan. Slibte mi, že budete pokojna.

Mar. Co se děje?

Nan. Chtěla jsem vás toliko připravit. Veliká radost mohla by vám snadno uškodit.

Výstup 4.

Armand vstoupí levou stranou. Marguerite. Nannine.

Mar. Velká radost, pravíš?

Nan. Ano, madame!

Mar. Armand! Tys jej viděla! (Shlédnuvši jej vzkřikne.) Armande!
! (Vrhne se mu na prsa, křečovitě jej objímajíc.)

Arm. Já jsem to, Marguerite; přicházím takto pokořen, takto stížen lítostí a vědomím své viny! Můj otec psal mi vše. Byl jsem daleko od tebe nevěda, kam se obrátit, abych ušel své lásce, svému žalu. Ó mluv, Marguerite, můžeš-li nám oběma odpustit?

Mar. Odpustit, příteli? Jáť samojediná jsem vinna!

Arm. Poslyš mne, Marguerite. Opustíme ihned tento dům, odcestujem a nevrátíme se nikdy víc do Paříže. Můj otec zná tě nyní a bude tě milovat co strážného anděla svého syna. Sestra má jest provdána, a budoucnost náleží nám!

Mar. Ó mluv tak dále, drahý Armande, mluv se mnou, mluv! Cítím každou vteřinou, každým slovem, jak se mi vrací síla, jak s láskou tvojí i zdraví mé opět rozkvétá. Nevíš dosud, že slaví Nichette dnešního rána svůj sňatek s Gustavem; půjdem se na ně podívat. Bude nám blaze nalézati se opět jednou ve chrámě a prosit Boha za štěstí jiných. Jaké to radostné překvapení uchystala mi prozřetelnost k tomuto novoročnímu dni. O rci mi, že mne dosud miluješ!

Arm. Zdali tě miluji, Marguerite? Můj celý život jen tobě náleží!

Mar. Nannine, přines mi, čeho k vycházce třeba.

Nan. (odchází na právo).

Arm. Dobrá Nannine tě věrně ošetřovala! Ó jak jí za to děkuji!

Mar. Každého dne mluvila jsem s ní o tobě, neboť si nikdo netroufal jméno tvé přede mnou vyslovit.

Arm. Co je ti, Marguerite? tyť pojednou bledneš.

Mar. (s namáháním). Nic, příteli, nic! Pochopuješ, že radost nevchází do srdce žalem zuboženého, aby jím poněkud nezatřásla. Jeť radost nezřídka těžším břemenem, nežli žal. (Sedne a nakloní hlavu nazpět.)

Arm. Probůh, Marguerite, mluv dále, zapřisáhám tě, Marguerite!

Mar. Neboj se ničeho, můj příteli. Víš dobře, že podobným záchvatům častěji podléhám, že však rychle opět mýjejí. Hle, mohu se již opět usmívat. Cítím se zcela zdravou. Jen překvapení chtělo mne zardousit.

Nan. (se vrátí).

Mar. Nannine, dej mi klobouk a plášť.

Arm. (uleknut). Můj Bože! můj Bože!

Mar. (trhá klobouk i plášť zlostně se sebe, když se byla marně namáhala na nohou se udržet). Ach ! nemožno ! nemožno!

Arm. Nannine, běž pro lékaře, nechť ihned přijde!

Mar. Ano, ano! Řekni mu, Armand že se vrátil, a že chci, že musím žít!

Nan. (odejde).

Mar. Nespasí-li mne tvá přítomnost, Armande, pak mi zde na zemi nic více nepomůže. Umírámeť, jak jsme žili. Já zahynu láskou!

Arm. Bůh nemohl mě nazpět přivésti, abych se díval na tvoje skončení! Marguerite, ty budeš žít, protože žiti máš, žiti chceš!

Mar. Co platna moje vůle, nechce-li bůh?

Arm. Ó já se zblázním! (Vyskočí.)

Mar. (táhne jej k sobě zpět). Musím-liž ti sama dodávati zmužilosti? Nuže, poslyš mne, Armande: otevři tam tu přihrádku a vezmi z ní medaillon, který tam leží. Uzavírá v sobě mou podobiznu z doby, kdy jsem byla ještě krásnější. Chovej ji co památku u sebe, bude tě těšit a sílit. Až pak jednoho dne dívka mladá a krásná, kterou budeš milovat, a již pojmeš za manželku — přeju si abys tak učinil

— až manželka tvá nalezne kdysi tuto podobiznu, pak jí řekni, že je to obraz přítelkyně, která — bůh-li jí toho dopřál — v nejtmavějším koutku jeho nebe za vás oroduje. Rozuměls mi, Armande ?

Výstup 5.

*Naninne. Nichette a Gustav. Marguerite. Armand.
Potom Gaston.*

Nich. (vstoupí zděšena, umírní se však vidouc Marguerite se usmívající a Armanda u její nohou). Moje draha Marguerite! Tys mi psala, žes na smrt nemocna, a zatím jsi, bohu díky, na nohou a vesela.

Arm. (po tichu). Ó Gustave, jsem nevýslovně nešťasten!

Mar. Cítím, že musím umřít, jsem však šťastna, a blaho mé zahaluje hrůzy smrti před mýma zrakoma. Tys nyní provdána. Ach, jaké kouzlo spočívá v lásce, jaké štěstí musí teprva v manželství kynouti! Ty je poznáš. Zpomínejte časem na mne. Není-liž pravda, že budete časem o mně mluvívat? Armande, podej mi ruku svou! neshle- dávám smrt tak strašlivou, jak jsem si ji jindy myslívala. (Gaston vstoupí.) Také Gaston ještě přichází! Těší mne, že vás tu kolem sebe vidím, moji drazí! Avšak — co to znamená? (Povstane.)

Arm. Co je ti, Marguerite?

Mar. Netrpím více! Cítím slast, jakouž nemožno vylíčit. Jest mi tak volno, tak blaze! Ach! (Sedne, a zdá se, že dříme.)

Arm. (z počátku s nepokojem, pak s hrůzou). Marguerite! Marguerite! Marguerite! (Vzkřikne strašlivě.) Ha! Mrtva! Ó Bože! (Sklesne podle pohovky.)

(Mrtvé ticho.)

Gaston (po chvíli vroucně a velebně). Ona tě neskonale milovala!

Nich. A proto jí bude odpuštěno!

(Opona spadne.)